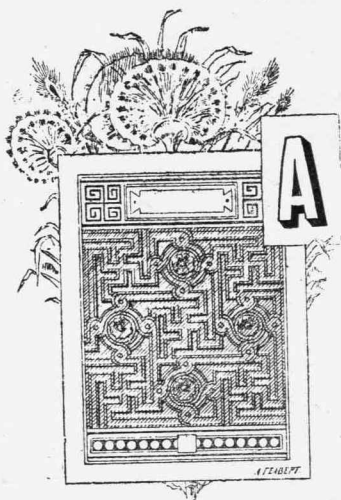

ΓΑΜΟΣ ΕΞ ΕΡΩΤΟΣ

ΡΧΑΙΟΝ απόφθεγμα, ὅτι «ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύει». Ἐνῶ μετὰ πολλῆς τέχνης καταρτίζομεν τὰ ἡμέτερα σχέδια, ἐνῶ μηχανώμεθα συνδυασμούς μετ' ἄκρας προσοχῆς, ἐνῶ ἐξυφαίνομεν τὰς διπλωματικώτατας ἡμῶν πλεκτάνας, ἢ δ' ἐπιτυχία φαίνεται βεβαία, ἀπρόοπτον γεγονός αἴφνης ματαιώνει καὶ ἀνατρέπει τὰ ἡμέτερα σχέδια καὶ τοὺς σκοποὺς ἡμῶν! Ποσάκις δὲν ἐξυφάνθησαν συμμαχίαι σκοποῦσαι τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου, ποσάκις δὲν ἐτελέσθησαν

γάμοι πρὸς ἕνωσιν τῶν συμφερόντων ἀντιπάλων ἔθνῶν, ποσάκις δὲν ἐκυρώθησαν συνθήκαι πρὸς ἐξασφάλισιν μεγίστων ὠφελημάτων ὑπὲρ τῶν συμβληθέντων, καὶ ὁμοῦ δάκτυλος Μοίρας δυστρόπου τὰ πάντα ἐματαίωσε, τὰ πάντα ἐξηφάνισεν! Ἀπροσδόκητος ἐπανάστασις παραλύει τὴν συναφθεῖσαν συμμαχίαν, αἰφνίδιος θάνατος ἄνευ γόνου καταστρέφει πάντας τοὺς ὑπολογισμούς χάριν τῶν ὁποίων συνήφθη γάμος πολιτικός, ἐνῶ ἐμπορικαὶ ζηλοτυπίαι ἢ ἔθνικαὶ ἀντιπάθειαι δύνανται νὰ καταστήσωσι συνθήκην μεταξύ δύο ἔθνῶν ἐπίσης ἄχρηστον ὡς ὁ χάρτης ἐφ' οὗ αὕτη ἐγράφη.

Ἐν ταῖς ἱστορικαῖς μελέταις οὐδὲν ἐστὶ παραδοξότερον τῆς ἐρεύνης σχεδίων τεχνικωτάτων, δι' ὧν οἱ ὀξυδερκέστατοι τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν ἐπειράθησαν νὰ ρυθμίσωσι τὴν ἐν τῷ μέλλοντι πορείαν τῶν πραγμάτων, ἣν ἐν τούτοις ἀνέτρεψαν τὰ ἐπελθόντα ἀπροσδόκητα συμβάντα. Εἰς τί ἀπέληξαν τὰ συνοικέσια, τὰ ὁποῖα ἐξύφαναν ὑπουργοὶ καὶ ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἐπολέμησαν ἔθνη, καὶ τὰ ὁποῖα ἐπιστεύετο ὅτι ἐμελλον νὰ ἐνώσωσι διαρκῶς ὑπὸ ἓν σκῆπτρον ἰσχυρὰ ἀντίπαλα ἔθνη; Ὅποια ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῶν μετὰ τόσης διπλωματικῆς τέχνης σκευωρηθειῶν «Ἰερῶν Συμμαχιῶν», αἵτινες ἐσκόπουν ν' ἀναστειλώσι τὴν πρῶτον τῆς

θηρσκειτικῆς Μεταρρύθμισεως ; Ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἱστορία τῶν βασιλείων ἐκείνων, τῶν ἰδρυθέντων διὰ τῆς ἰσχύος τοῦ ξίφους, καὶ τὰ ὅποια ὑπελάμβανον οἱ ὀξυδερεκέστατοι τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν ὡς ἀσφαλῶς ἰδρυθέντα καὶ ὡς γενόμενα μέλη ἀναπόσπαστα τῆς ὀλομελείας τῶν ἐθνῶν ; Ποσάκις δὲν προεφητεύθη ὑπ' ἀνδρῶν, οἵτινες ἐφημίζοντο ὡς προβλέποντες ἀσφαλῶς τὰ μέλλοντα, ὅτι ἡ ἀποδοχὴ ἢ ἀπόρριψις μέτρου τινὸς ἤθελε γείνει πρόξενος καταστροφῆς χώρας τινος, καὶ ὅτι ὁ ἀστὴρ τῆς δόξης αὐτῆς ἤθελεν ἐσαεὶ δύσει ; Πόσον ὀλίγον δύναται τις νὰ προῖδῃ τὸ μέλλον, διδάσκουσιν ἡμᾶς τὰ ἀμαρτήματα καὶ αἱ ἀποτυχίαί τινῶν ἐκ τῶν ὑποληφθέντων ὡς τῶν λαμπροτάτων διπλωματικῶν θριάμβων ! «Εἶναι ἀληθῶς λίαν τολμηρός, εἰπέ ποτε ὁ λόρδος Πάλμερστον, ὁ τολμήσων νὰ προείπη τί δύναται νὰ συμβῆ μετὰ δέκα ἔτη ἀπὸ σήμερον.»

Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν διπλωματικῶν ἀποτυχιῶν καταλεκτέον καὶ τὴν ἐξῆς. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος τὸ μέγιστον πνεῦμα τῆς ἐποχῆς εἶχεν ἐξυφάνει σχέδιον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπίστευεν, ὅτι ἡ πατρίς του ἐμελλε νὰ καταστῇ κυρία τῆς Εὐρώπης καὶ ὅτι πάντες ὅσοι ἤθελον τολμήσει ν' ἀντιστῶσιν ἤθελον συντριβῆ. Ἡ συμμαχία τοῦ Καμβραὶ εἶχεν ὑπογραφῆ. Ἡ Ἀγγλία εἶχεν ἀποκλεισθῆ ἀπὸ πάσης μετοχῆς τῆς ἡπειρωτικῆς πολιτικῆς, ἡ δ' Εὐρώπη ἔκειτο πρηγῆς πρὸ τῶν ποδῶν πανισχύρου τριανδρίας. Τὸ ἐξοχον πνεῦμα τοῦ Ἀγγλοῦ ἱεράρχου Γούλση κατενόησε τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων, βραδέως δὲ ἀλλ' ἀσφαλῶς κατήρτισε τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον συνέλαβεν ἐν νῷ. Ἡ Ἰσπανία, αἱ Κάτω Χῶραι, ἡ Αὐτοκρατορία, ἡ Βενετία καὶ τὸ Βατικανὸν δύνανται νὰ χλευάζωσι τὴν Ἀγγλίαν ὡς ἀπομεμονωμένην νῆσον ἐν ταῖς βορείαις θαλάσσαις· ἀλλ' ἐνούμενη ἡ Ἀγγλία μετὰ τῆς Γαλλίας ἤθελεν ἀνακτῆσει τὴν φωνὴν αὐτῆς ἐν τοῖς πράγμασι τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης, τίς δ' ἤθελε τότε τολμήσει ν' ἀντιστῆ εἰς τὴν δυνάμιν τῆς ἢ νὰ περιφρονησῇ τὴν ἐπιβρόχην τῆς ; Ὅθεν ἡ ἐπίτευξις συμμαχίας μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν ἦτον ἤδη ὁ μόνος σκοπὸς πρὸς τὸν ὁποῖον ἔτεινον πᾶσαι αἱ προσπάθειαι καὶ ἐνέργειαι τοῦ Γούλση.

Ἐν τῇ αὐτῇ Ἐβρίκιου τοῦ Η' τῆς Ἀγγλίας ἔζη ἡ ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως, κόρη δεκαεπταετῆς, παρὰ πάντων ἀγαπωμένη καὶ τῆς ὁποίας ἡ καλλονὴ ἦτον ἐξοχος ὡς καὶ ἡ χάρις καὶ ἡ γλυκύτης. Ἄν καὶ ὄχι ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ὡς οἱ τοῦ ἡγεμονικοῦ οἴκου τῶν Τυδώρ, ἐξ οὗ κατήγετο, ἡ πριγκίπισσα Μαρία εἰκονίζεται ὑπὸ τῶν συγχρόνων τῆς ὡς ἐξοχος καλλονή. «Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην Κυριακὴν τῆς τεσ-

σαρακοστῆς, γράφει τις πρὸς τὴν Μαργαρίταν τῆς Σαβαυδίας, τὴν εὐφυᾶ ταύτην θυγατέρα τοῦ χρεωκόπου αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ, τοῦ ἀνθρώπου ὀλίγων δηναρίων, ὡς τὸν ἀπεκάλουν, εἶδον τὴν πριγκήπισσαν Μαρίαν ἐνδεδυμένην καθ' ὃν τρόπον ἐνδύονται αἱ δεσποινίδες τῶν Μεδιολάνων· νομίζω δ' ὅτι οὐδέποτε ἄνθρωπος εἶδεν ὠραιότερον πλάσμα, ἢ κόρην ἔχουσαν τοσαύτην χάριν καὶ γλυκύτητα.»

Τὰ αὐτὰ μαρτυρεῖ καὶ ὁ Γεράρδ δὲ Πλαίν, πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τοῦ πριγκηπος τῆς Καστίλλης.

«Δὲν ἠθέλησα νὰ γράψω ὑμῖν περὶ τῆς πριγκηπίσσης, λέγει πρὸς τὴν Μαργαρίταν, πρὶν ἰδῶ αὐτὴν ἐπανειλημμένως. Σὰς διαβεβαίω ὅτι εἶναι ἢ ὠραιοτάτη νέα τοῦ κόσμου. Οὐδέποτε εἶδον πλάσμα μᾶλλον χαριτόβρυτον. Εἶναι χαριεστάτη. Οἱ τρόποι αὐτῆς ἐν τῷ χορῷ καὶ τῇ συνομιλίᾳ εἶναι ἐκ τῶν θελκτικωτάτων. Εἶναι ἀπηλλαγμένη πάσης σκυθρωπότητος ἢ μελαγχολικοῦ ὕφους. Εἶμαι βέβαιος, ὅτι, ἐὰν ἅπαξ τὴν ἐβλέπατε, ἠθέλατε ἐπιμόνως τὴν προσκαλέσει παρ' ὑμῖν. Διαβεβαίω δ' ὑμᾶς, ὅτι ἔτυχεν ἀρίστης ἀγωγῆς.»

Τόσον ἐρασμία κόρη δὲν ἦτο δυνατὸν ἐπὶ μακρὸν νὰ διατελῇ ἄγαμος. Μόλις εἶχε ἀφήσει τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, ἐμνηστεύθη τὸν πριγκηπα Κάρολον, τὸν μετέπειτα διάσημον γενόμενον Κάρολον Ε'. «Ἡ ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, γράφει ὁ Μάρτυς Πέτρος, ἐμνηστεύσατο τὸν πριγκηπα Κάρολον ἐπὶ τῷ ὄρφι τοῦ νὰ νυμφευθῇ αὐτὴν ἀμέσως μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ δεκάτου τετάρτου ἔτους τῆς ἡλικίας του. Ἡ Μαρία φαίνεται ὅτι δὲν ἠσθάνετο ἀποστροφὴν τινα πρὸς τὸν μέλλοντα αὐτῆς σύζυγον.» — «Εἶναι βέβαιον, ἐξ ὅσων ἀκούω, λέγει ὁ δὲ Πλαίν, ὅτι αὕτη εἶναι ἀφωσιωμένη τῷ πριγκηπι, τοῦ ὁποίου ἔχει εἰκόνα ἀλλ' αἰσχίστην, οὐδέποτε δὲ παρέρχεται ἡμέρα χωρὶς νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐπιθυμίαν, πλέον ἢ δεκάκις καθ' ἑκάστην, νὰ τὸν ἴδῃ, ὡς μ' ἐβεβαίωσαν. Ὑπέθετον, ὅτι θὰ ἦτο πολὺ ὑψηλὴ, ἀλλ' εἶναι μέσου ἀναστήματος, καί, ὡς νομίζω, πολὺ περισσότερον συμφωνοῦσα κατὰ τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ σῶμα τῷ πριγκηπι ἢ ὅσον εἶχον ἀκούσει ἢ ἠδυνάμην νὰ πιστεῦσω πρὶν ἢ τὴν ἰδῶ.» Ἄλλ' ἢ ἀγάπη, ἐὰν ποτε ὑπῆρξε τοιαύτη, δὲν ἦτον ἀμοιβαία. Ὁ Κάρολος ἦτον ἀδυνάτου καὶ ἀσθενοῦς κράσεως παῖς, ἐδείκνυε δ' ἀπὸ τῆς νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας σημεῖα τῆς ψυχρᾶς αὐτοῦ φύσεως, ἧτις ἐχαρακτήριζεν αὐτὸν καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον. Δεκαπενταετῆς λέγεται, ὅτι ἦτον ὁ ἴδιος ἑαυτοῦ πρωθυπουργὸς καὶ ἐξηγεῖτο τῆς κλίνης κατὰ τὸ μεσονύκτιον, ἵνα ἀπαντήσῃ εἰς τὰ ἔγγραφα τῶν πρέσβων του.

Ἄλλ' οὔτε ὁ πριγκηψ οὔτε οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ ἦσαν διατεθειμένοι νὰ

ἐπισπεύσῃσι τὸν γάμον. Ὁ Κάρολος ἦτον ἡδὴ ὠρίμου πρὸς γάμον ἡλικίας, ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἀσθενοῦς αὐτοῦ ἰδιοσυγκρασίας δὲν ἐθεωρήθη συνελθόντα νὰ συνάψῃ τοιοῦτον. Οἱ Σύμβουλοι αὐτοῦ φοβούμενοι, ὅτι ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἤθελε καταπέσει ἐκ τῆς μετὰ τῆς Ἀγγλίας συμμαχίας, διὰ παντὸς τρόπου προσεπάθουν ν' ἀποσοβήσουν τὴν κακὴν ὥραν. Ὁ τε Μαξιμιλιανὸς καὶ ὁ Φερδινάνδος ἀμφέβαλλον καὶ ἐθεώρουν οὐχὶ ἔργον φρονήσεως τὸν μετὰ τῆς Μαρίας γάμον τοῦ πρίγκηπος· ἐπ' ἐσχάτων μάλιστα εἶχε συνάψει μυστικὴν πρὸς τὴν Γαλλίαν συμμαχίαν, ἐν δὲ τῶν ἄρθρων τῆς νέας συνθήκης ἦτον ἡ ἔνωσις τοῦ πρίγκηπος τῆς Καστίλλης μετὰ πριγκηπίσσης Γαλλίδος· οὕτως ἀμφιβρόντοντες καὶ δολερὰ βουλευόμενοι, πρὶν ἢ διαλύσῃσι τὸ παλαιὸν συναικίσιον ἤρχισαν νὰ ἐτοιμάζωσι νέον. Ὁ Γούλση, ἔχων τὸ ὄμμα προσηλωμένον ἐπὶ τῆς Ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης, ἐπίστευεν ὅτι τὰ συμφέροντα τῆς Ἀγγλίας κάλλιον ἐξυπηρετοῦντο ἄλλως καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ ἐκ γάμου δεσμοῦ αὐτῆς μετὰ τῶν Κάτω Χωρῶν. Ἡ ὥραία Μαρία παρηγορεῖτο ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Οὐίνδσορ διὰ τὴν βραδύτητα τοῦ γάμου διασκεδάζουσα μὲ τὸν Κάρολον Βράνδων, δοῦκα τοῦ Σῶφφολκ, τὸν ἄριστον τοῦτον ἐκ τῶν συγχρόνων ἀνδρῶν· ὁ δὲ νεαρὸς πρίγκηψ κατείχετο ὄλος ὑπὸ τῶν ὀνείρων τῆς μελλούσης αὐτοῦ δυνάμεως καὶ πλοῦτου μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῆς καλλονῆς τῆς Ἀγγλίδος, πρὸς ἣν εἶχε προσφέρει τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Μόνος ὁ Βασσιλεὺς Ἐρρίκος ἐπεθύμει ἵνα τελεσθῶσι τὰ συμπεφωνημένα.

Ἄλλ' ἡδὴ, ἐνῶ ὑπὸ παντοίας προφάσεις ἀνεβάλλετο ἡ τέλεσις τοῦ δυσκοινοῦ τούτου γάμου, ἕτερον γεγονός μετέτρεψε τὸν βῆμα τῶν προτέρων σκευωριῶν πρὸς ἑτέραν κοίτην. Λουδοβίκος ὁ Ζ' τῆς Γαλλίας εἶχε χηρεῦσει, μόλις δὲ ἡ σύζυγός του Ἄννα τῆς Βρετανίας εἶχεν ἐνταφιασθῆ, ὁ Γούλση, ἠρξάτο ἀσχολούμενος εἰς σχέδια πρὸς πραγματοποιήσιν συμμαχίας μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας.

Διαπραγματεῦσαις ἠρξάντο μεταξὺ τοῦ νοήμονος ἱεράρχου καὶ τοῦ δουκὸς Λογγεβίλλ. Ὁ Ἐρρίκος συνήνεσεν εἰς τὸ σχέδιον. Ὁ Λουδοβίκος, ἂν καὶ ἐκ τῆς ἡλικίας του ἤρμαζε νὰ ἦναι πατὴρ μᾶλλον ἢ σύζυγος τῆς Μαρίας, κατεγοητεύθη ἐξ ὧσων ἤκουσε περὶ τῆς πριγκηπίσσης, καὶ ἠγάπησεν αὐτὴν θερμότερον ἢ ὁ ψυχρὸς παῖς τῆς Καστίλλης. Ἄγνωστον ἐάν ἡ Μαρία ἐπέστη ἵνα στέρξῃ τὸν νέον τοῦτον μνηστήρα. Πιθανὸν νὰ ἐσκέφθη, ὅτι μεταξὺ ἀσθενοῦς δεκατετραετοῦς παιδίου καὶ ἐξησθενημένου γέροντος ἡ ἐκλογή ἦτον ἀδιάφορος· ἀλλ' ὅ,τι κυρίως ἐπεισεν αὐτὴν νὰ δεχθῆ τὴν χεῖρα τοῦ πρεσβυτέρου τῶν μνηστήρων ἦτον ἡ παρά τοῦ Ἐρρίκου δοθεῖσα αὐτῇ ὑπόσχεσις καθ' ἣν, ἐάν καὶ ἐν τῇ περιπτώ-

σει ταύτη ἐξετέλει τὴν ἐπιθυμίαν του, εἰς τὸ ἐξῆς ἤθελεν ἀφεθῆ αὐτῇ ἐλευθέρα ἢ ἐκλογῇ. Ἐκ τῶν κατόπιν συμβάντων οὐδεμίᾳ ὑπολείπεται ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Μαρία κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον ἤρατο διακαῶς τοῦ ὠραίου Σῶφφολκ, ἀφοῦ δὲ ἦτον ὑπόχρεως νὰ δώσῃ τὴν χεῖρά της εἴτε εἰς τὸν Κάρολον εἴτε εἰς τὸν Λουδοβίκον, ἐπροτίμησε τὸν δεύτερον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε πιθανότης ὅτι ἤθελεν ἀπαλλαγῆ ταχύτερον. Ὁ πρίγκηψ τῆς Ἰσπανίας, ἃν καὶ ἀσθενοῦς κράσεως παῖς, ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἐπὶ ἔτη πολλά, ἐνῶ ὁ Λουδοβίκος ἐξησθενημένος καὶ παρηκμακῶς δὲν ἦτον ἐλπὶς, ὅτι ἤθελε μείνει μακρὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου. Συνεπῶς ἡ Μαρία, πρᾶττουσα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀδελφοῦ της, ἀπεδέχθη νὰ γείνη βασίλισσα τῆς Γαλλίας. Ἐν τῷ βασιλικῷ μεγάρῳ τοῦ Οὐάνστεδ, ἐνώπιον πολλῶν κεκλημένων, ὑπέγραψε δημοσίαν δῆλωσιν τῶν ἀρραβάνων αὐτῆς μετὰ τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως, καὶ ὤρισε Κάρολον, τὸν Κόμητα τοῦ Γουρστερ, ὅπως ἐνεργήσῃ ὡς πληρεξούσιός της ἐν Γαλλίᾳ. Λαμπρὰ συνοδία προέπεμψεν αὐτὴν εἰς Γαλλίαν, εἰς Ἀββεβίλλ δὲ συνήντησε τὸν Λουδοβίκον. Ὁ γάμος ἐτελέσθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὀκτωβρίου, ἡ δὲ καλλονὴ τῆς νέας βασιλίσσης — «καλλονή, ὡς παρατηρεῖ ὁ Πέτρος Μάρτυς, ἄνευ τῶν ἐπικτήτων βοηθημάτων τῆς τέχνης» — ταχέως κατέκτησε τὰς καρδίας τῶν νέων τῆς ὑπῆκῶν.

Ἡ συμμαχία κατέπληξεν ὅλην τὴν Εὐρώπην, καὶ ἐφάνη ὅτι τὴν πολιτικὴν τοῦ Γούλση ἔμελλε νὰ στέψῃ ἐπιτυχία. Τὰ μᾶλλον ἐγκάρδια αἰσθητάματα ἀνεπτύχθησαν μετὰ τῶν δύο ἔθνῶν. Ἕλληνοὶ ἐπλημμύρουσαν τὰς αἰθούσας τῆς ὑποδοχῆς ἐν Τουρνέλλ, Γάλλοι ἐγένοντο εὐπρόσδεκτοι ἐν Οὐίνδσφρ καὶ ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Ὑόρκ Πλές. Οἱ πρὶν ἀντίπαλοι μονάρχαι ἐγένοντο ἤδη ἐπιστήθιοι φίλοι, ὁ δὲ Λουδοβίκος τὰ πάντα εὐχαρίστως ἔστεργε νὰ πράξῃ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ του. Ἀπὸ βασιλείου δευτέρας τάξεως ὑπὸ τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ Φερδινάνδου τῆς Ἀραγωνίας, ἡ Ἀγγλία ἀμέσως ὑψώθη εἰς τὴν ὑψίστην βαθμίδα ἐν τῇ ὀλομελείᾳ τῶν ἔθνῶν. Ἡ πρόσκαιρος ματαιότης κατεσίγησε τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς καρδίας, καὶ ἡ Μαρία, μήπω συνειθισμένη εἰς τὴν ὑψηλὴν θέσιν βασιλίσσης, διεσκέδαζε κατὰ τοὺς ἵππικους ἀγῶνας, τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς πανηγύρεις, τερπομένη ἐπὶ τοῖς λαμπροῖς καὶ πολυτίμοις αὐτῆς κοσμήμασι καὶ φέρουσα κεκρυφάλους καὶ σισύρας, καὶ πλουσίας καὶ ποικίλας ἐσθῆτας παντὸς συρμοῦ ἀγγλικοῦ. Τὸ πᾶν προσεμειδία αὐτῇ μεστὸν λαμπρότητα, χαρᾶς καὶ εὐτυχίας, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ βραχύ. Τὸ τέλος ἐπῆλθε, τὰ δὲ ἀνθρώπινα σχέδια συνετρίβησαν, καθ' ἣν στιγμὴν τοσοῦτον ἀφθόνους ὑπέσχοντο καρπούς. Ὁ Λουδοβίκος, μετὰ βραχεῖαν

περίοδον οίκιακῆς εὐδαιμονίας ὀγδοήκοντα ἡμερῶν, ἀφνης ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ, ἡ δὲ Ἀγγλικὴ συμμαχία συνετελεύτησε μετ' αὐτοῦ.

Νέα ἤδη τάξις πραγμάτων ἤρξατο. Ἐντὶ τοῦ καχεκτικοῦ Λουδοβίκου, κατέλαβε τὸν θρόνον τῆς Γαλλίας νεαρός φιλόδοξος ἡγεμὼν κατακτητικὰς ἔχων διαθέσεις καὶ ἔτοιμος νὰ βυθίσῃ σύμπασαν τὴν Εὐρώπην εἰς πόλεμον. Ἡ Ἀγγλία πολλοὺς εἶχε φόβους. Εἶχε καταστήσει ἐχθρὸν τῆς τὸν Φραγκίσκον τοῦ Βαλοᾶ διακινδυνεύσασα τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου διαδοχὴν του διὰ τοῦ γάμου τῆς Μαρίας μετὰ τοῦ Λουδοβίκου. Εἶχε προσβάλει τὸν πρίγκηπα Κάρολον διαλύσασα τοὺς ἀρραβωνάς του. Ἐξύφαινε δὲ βραδιουργίας κατὰ τοῦ Φερδινάνδου ὅπως ἀποκτήσῃ τὴν Καστίλλη. Ὁ γηραιὸς αὐτοκράτωρ, ἦτον εἰσέτι σύμμαχος, ἀλλ' ὁ Μαξιμιλιανὸς ἦτο πάντοτε ἔτοιμος νὰ πωλήσῃ ἑαυτὸν εἰς τοὺς πλειοδοτοῦντας, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ἐμπιστευθῇ τις. «Ὁ πόλεμος, γράφει ὁ Βροῦερ, πανταχόθεν προέκυπτε μὲ ποικίλας ζοφερὰς ὄψεις. Τίς ἠθελε κατευνάσει τὴν καταγιγῆδα καὶ δαμάσει τὰ ἄγρια στοιχεῖα; Τοῦτο πάντες ἠρώτων ἀλλ' ἕκαστος διάφορον ἔδιδεν ἀπάντησιν. Καὶ ὅμως πόσον ἄλλοῖα ἠδύναντο νὰ ἦναι τὰ πράγματα! Ἐὰν ὁ Λουδοβίκος εἶχε ζήσει ἐπὶ μικρὸν ἔτι χρόνον, ἐὰν ἡ χήρα αὐτοῦ ἀπέκτα υἱόν, ἐὰν τὰ ἀνθρώπινα σχέδια δὲν ἐματαιοῦντο ὑπὸ τῶν θείων Βουλῶν, ἡ πολιτικὴ τοῦ Γούλση ἠδύνατο νὰ ἦναι οὐχὶ μιᾶς μόνης ὥρας θρίαμβος, ἀλλὰ τοσοῦτον διαρκῆς, ὥστε νὰ μένῃ ἀχωρίστως ἐνυφασμένη ἐν ταῖς δέλτοις τῆς Γαλλικῆς Ἱστορίας.»

Ἄλλ' ἤδη πλέον ἦτο ματαία πᾶσα μεταμέλεια ἐπὶ τοῖς γενομένοις. Καὶ πρῶτον μὲν ἔπρεπε νὰ συγχαρῶσι τῷ νέῳ Βασιλεῖ τῶν Γάλλων ἐπὶ τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσει του, εἶτα νὰ προσενεχθῶσιν αὐτῷ φιλοφρόνως ὅπως καὶ αὐτὸς προσενεχθῇ εὐγενῶς πρὸς τὴν χήραν Βασίλισσαν. Οὕτως ἐπὶ κεφαλῆς μεγαλοπρεποῦς πρεσβείας ὁ Δουξ τοῦ Σῶφφολκ παρουσιάσθη ἐν Νοαγιῶν ἐνώπιον τοῦ Φραγκίσκου, ὅστις ὑπεδέξατο αὐτὸν φιλοφρονέστατα, ἠρώτησε περιπαθῶς περὶ τῆς υἰείας τοῦ Ἐρρίκου καὶ τῆς Αἰκατερίνης καὶ ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειάν του ἐπὶ τῇ ἀνανεώσει τῆς μεταξὺ τῶν δύο ἔθνῶν φιλίας. Ὁ Φραγκίσκος ἠγχαρίστησε τῇ πρεσβείᾳ ἐπὶ ταῖς εὐχαῖς αὐτῆς, καὶ δι' εὐπρεποῦς φράσεως ὑπηνίχθη τὰ τοῦ θανάτου τοῦ προκατόχου του. «Εὐλόγως ἐλυποῦντο, εἶπε μετὰ φιλόφρονος ὑποκρισίας, καθόσον ὁ μεταστάς βασιλεὺς εἶχε νυμφεῦθαι τὴν πριγκήπισσαν Μαρίαν, τοῦ ὁποίου γάμου αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦτο κυρίως ὁ αἷτιος, πεποιθῶς ὅτι ἠθελεν ἔχει μακρὰν διάρκειαν». Τότε ὁ Σῶφφολκ ἐξ ὀνόματος τοῦ κυρίου του ἠγχαρίστησεν αὐτῷ ἐπὶ τῇ εὐμενεῖᾳ του πρὸς τὴν Μαρίαν κατὰ τὰς λυπηρὰς στιγμὰς τῆς χηρείας

της, ὑπομιμνήσκων αὐτῷ πόσον φιλοφρόνως εἶχε γράψει τῷ Ἐρρίκῳ λέγων αὐτῷ ἐν ταῖς τελευταίαις ἐπιστολαῖς του, ὅτι οὔτε ἤθελε ποιήσει κακόν τι αὐτῇ, οὔτε ἤθελεν ἀνεχθῆ κατ' αὐτῆς ὑφ' ἑτέρου, ἀλλ' ὅτι ἔσεται ὡς φιλόστοργος υἱὸς πρὸς μητέρα. Ὁ Φραγκῖσκος ἀπήντησεν, ὅτι χάριν τῆς ἰδίας αὐτοῦ τιμῆς δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ τι ἕλαττον πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἐρρίκου, τὴν εὐγενῆ πριγκήπισσαν τὴν νυμφευθεῖσαν τὸν προκάτοχόν του, ἤλπιζε δ' ὅτι ἤθελεν αὐτὴ γράψει εἰς Ἀγγλίαν πόσον φιλοφρόνως προσηνέχθη αὐτῇ.

Μετ' ἀμοιβαίας φιλοφρονήσεις ἐδόθη τέρμα εἰς τὴν ἐπίσημον παρουσίαισιν· τὸ πᾶν παρήλθεν ὁμαλῶς, ὑπὸ δὲ τὰς τυπικὰς φιλοφρονήσεις ὑπῆρχεν ἀπροσδόκητος εἰλικρίνεια. Μικρὸν μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῆς πρεσβείας, ὁ Φραγκῖσκος προσεκάλεσεν εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν τὸν Σῶφφολκ, τὸν δοῦκα τοῦ Βράνδων. «Μυλόρδε Σῶφφολκ, τῷ λέγει ὁ βασιλεὺς ἀποτόμως, ἐνῶ ὁ δοῦξ εἰσῆρχετο εἰς τὸν θάλαμόν του, φήμη διεδόθη ἐν τῷ βασιλείῳ μου, ὅτι ἤλθες ἵνα νυμφευθῆς τὴν βασίλισσαν, τὴν ἀδελφὴν τοῦ κυρίου σου». Ταραχθεὶς ἐκ τῆς αἰφνιδίας ταύτης ἀγγελίας περὶ τῆς πληρώσεως τῆς διακαοῦς εὐχῆς του, καὶ προβλέπων τὰς δυσκολίας αἰτινες ἤθελον παρεμβληθῆ αὐτῷ, ὁ Σῶφφολκ ἐπέλλισεν ὅτι ἡ φήμη εἶναι ἀβάσιμος. Παρεκάλεσε δὲ τὸν βασιλέα οὐδ' ἐπὶ μίαν μόνην στιγμὴν νὰ φαντασθῇ, ὅτι ἤθελε τολμήσει νὰ ἔλθῃ εἰς ξένον βασιλεῖον, καὶ ἐν αὐτῷ νὰ νυμφευθῆ βασίλισσαν ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ ἡγεμόνος. «Διαθεβαίω τὴν Μεγαλειότητά σας, ἐξηκολούθησεν, ὅτι δὲν σκοπεύω νὰ πράξω τοιοῦτόν τι, οὔτε ὁ βασιλεὺς, ὁ κύριός μου, διενόηθη ποτὲ τοιοῦτόν τι ὑπὲρ ἐμοῦ, οὔτε ἐγώ». Ὁ Φραγκῖσκος ὅμως ταχέως κατεσίγησε τὰς διαθεβαιώσεις ταύτας τοῦ ἐρωτευμένου δοκού. «Ἄφου δὲν εἴσθε σεῖς εἰλικρινῆς πρὸς ἐμέ, λέγει πρὸς τὸν δοῦκα Σῶφφολκ, πρέπει ἐγὼ νὰ φανῶ πρὸς σὲ εἰλικρινῆς. Αὐτὴ ἡ ἰδία βασίλισσα μοὶ ἐφανέρωσε τὸν ἀμοιβαῖον ἔρωτά σας, ἐθεβαίωσα δ' αὐτὴν ἐπὶ τῇ ἐμῇ πίστει καὶ ἀληθείᾳ καὶ ἐπὶ τῷ βασιλικῷ μου λόγῳ νὰ πράξω πᾶν τὸ ἐπ' ἐμοὶ χάριν αὐτῆς». Ἴνα δ' ἀποδείξῃ αὐτῷ ὅτι ἐγίνωσκε τοὺς ἀρχαίους αὐτῶν ἔρωτας, ὁ βασιλεὺς μειδιῶν ὑπὴνέξατο ἀπόρρητά τινα τῶν ἔραστων, ὁ δὲ Σῶφφολκ ἠρυθρίασεν ὅλος.

«Τὰ ἀπόρρητα ταῦτα ἐγίνωσκον ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ζώντων πλὴν αὐτῆς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ, γράφει ὁ δοῦξ Σῶφφολκ πρὸς τὸν Γούλση, καὶ ὅταν ὁ Φραγκῖσκος μοὶ τὰ εἶπεν, ἐθορυβήθην, ἰδὼν δὲ τὴν ταραχὴν μου ἐκεῖνος εἶπε:—«Μὴ ταράττεσαι, διότι θὰ ἴδῃς ὅτι εὔρες ἀγαθὸν καὶ εἰλικρινῆ φίλον· καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν κακὸν κατ' αὐτῆς μελετᾷς, πίστιν

δίδωμί σοι διὰ τοῦ βασιλικῆς μου λόγου, ὅτι οὐδέποτε θέλω παραβῆ τὴν πρὸς σὲ ἢ πρὸς αὐτὴν ὑπόσχεσί μου, ἀλλὰ θέλω βοηθήσει καὶ προάξει τὴν ὑπόθεσί σου, ὡς ἂν ἀπέβλεπεν ἐμὲ αὐτόν.» —Τοιαύτη γενναιοφροσύνη ἐνέπλησε χαρᾶς τὴν καρδίαν τοῦ Σῶφφολκ, ὅστις ἀνωμολόγει τὴν εὐγνωμοσύνην του καὶ παρεκάλει τὸν Φραγκῖτικον νὰ μεσιτεύσῃ παρὰ τῷ Ἐρρίκῳ, διότι «πιθανόν, γράφει αὐτῷ, ἂν τὸ πρᾶγμα γείνη γνωστὸν τῷ βασιλεῖ καὶ κυρίῳ μου, νὰ καταστραφῶ». Ἄλλ' ὁ Βασιλεὺς Φραγκῖσκος διεβεβαίωσεν τὸν θερμὸν ἔραστήν, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀνησυχῆ περὶ τοῦ μέλλοντος, ὅτι αὐτὸς θὰ ἦναι φίλος του, καὶ ὅτι κατὰ τὴν ἄφιξίν των εἰς Παρισίους ὁ Δοῦξ θέλει ἴδει τὴν Βασίλισσαν, τότε δὲ ἀμφότεροι, αὐτὸς, ὁ βασιλεὺς, καὶ αὐτή, ἡ ἐρωμένη τοῦ Σῶφφολκ, ἤθελον γράφει ἰδίαις χερσὶ καταλλήλους ἐπιστολάς πρὸς τὸν Ἐρρίκον. Ὁ δοῦξ κατεγοητεύθη βλέπων, ὅτι ἐκεῖνος τὸν ὅποιον ὑπελάμβανεν ὡς τὸν μέγιστον ἀντίπαλον τῶν σχεδίων του, εἶχε γείνει συνήγορος αὐτοῦ ἀσφαλέστατος.

Τῷ βασιλεῖ τῆς Ἀγγλίας δὲν ἤτό τι ὅλως ἀπόρητον ὁ διάπυρος ἔρωσ τὸν ὅποιον ὁ δοῦξ τοῦ Σῶφφολκ ἔτρεφε πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Μαρίαν, καθότι τὸν βασιλέα καὶ τὸν δοῦκα συνέδεε στενὴ πρὸς ἀλλήλους φιλία. Ἀπὸ ἀπλοῦ ἀστοῦ ὁ βασιλεὺς εἶχεν ὑψώσει τὸν Κάρολον Βράνδων εἰς τὴν ὑψίστην βαθμίδα τῆς εὐγενείας, καθ' ἐκάστην μετ' αὐτοῦ ἀναστρεφόμενος, οὕτω δ' εἶχεν ἐξεγείρει τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ Συμβουλίου του καὶ τῆς ἀρχαίας ἀριστοκρατίας κατὰ τοῦ εὐνοουμένου. Ἀμφότεροι ἦσαν ὀμῆλικες, ἀμφότεροι τὰς αὐτὰς ἠσθάνοντο κλίσεις, καὶ ἀμφότεροι ἐξεῖχον κατὰ τὸ ἀρειμάνιον ἦθος. Τὸν μεταξὺ τοῦ δουκὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς του γάμον ὁ βασιλεὺς οὔτε ἐπεδοκίμασεν, οὔτε ἀπεδοκίμασεν. Ἡὐχαριστεῖτο ἀφίνων τὰ πρᾶγματα ἀκολουθοῦντα τὸν βροῦν αὐτῶν, ἀλλὰ μὴ παρεμβάλλων πρόσκομμά τι, ἐφαίνετο, ὅτι σιωπηλῶς ἔστεργε τὴν ἔνωσιν τῶν ἐρωτευμένων' ἀλλ' ὅμως ἦτον ἐναντίος πρὸς πᾶν διάβημα τὸ ὅποιον ἤθελε γείνει ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ. Εἶχεν ὑποσχεθῆ τῇ Μαρίᾳ, ὅταν τὸν ἀπεχαιρέτισεν, ὅτι ἂν ἤθελε χάριν αὐτοῦ νυμφευθῆ τὸν Λουδοβίκον, ἤθελε τῇ ἐπιτραπῇ κατόπιν νὰ πράξῃ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς. Ἐὰν λοιπὸν ἤδη ἐπεθύμει νὰ νυμφευθῆ τὸν Σῶφφολκ προτιμῶσα αὐτὸν ἐτέρου ἐπιφανεστέρου μνηστῆρος, δὲν ἤθελεν ἀντιστη εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας τῆς, ἂν καὶ βεβαίως δὲν ἤθελε τὴν προτρέψει πρὸς τοῦτο. Ἄλλ' οὔτε τὸν δυσηρέσται ἢ εὐλαθῆς καὶ αἰδήμων διαγωγῆ τὴν ὅποιαν ἐτήρει ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ δοῦξ. «Χαίρω ὡς πᾶν ζῶν πλάσμα, γράφει ὁ Γούλση πρὸς τὸν Σῶφφολκ, ἀκούων οὐ μόνον περὶ τῆς

λαμπρᾶς ὑποδοχῆς, ἥς ἔτυχες παρὰ τῷ βασιλεῖ τῶν Γάλλων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐπιθυμίας αὐτοῦ νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ γάμος σου μετὰ τῆς βασιλίσσης τῆς Γαλλίας, τῆς ἀδελφῆς τοῦ ἡμετέρου κυρίου, ὡς καὶ περὶ τῆς εὐμενοῦς αὐτοῦ ὑποσχέσεως τοῦ νὰ γράψῃ αὐτός τε καὶ ἡ βασίλισσα τῆς Γαλλίας ἰδίαις χερσὶ τῷ σεβαστῷ βασιλεῖ ὅπως ἐπινεύσῃ εἰς τὴν ἔνωσιν. Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς ἐν καταλλήλῳ εὐκαιρίᾳ ἀνεκοίνωσα τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι, ὅστις μεγάλως ἐχάρη μαθὼν τὴν πρόοδον τῆς ὑποθέσεως καὶ πόσον ἐπιτήδειος καὶ συνετός ὑπῆρξες ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ ταῖς ἀνακοινώσεσι πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτε οὗτος κατ' ἴδιον σοὶ ἐλάλησε περὶ τοῦ γάμου.»

Κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις ἀφίξιν του ὁ Σῶφολκ ἀμέσως ἔσπευεν εἰς τὸ Μέγαρον Κλουνύ, ἐνθα ἔμνευε τότε ἡ Μαρία πενθοῦσα ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῆς κατὰ τὴν ἐθιμοτυπίαν τὴν προσήκουσαν εἰς χήραν βασίλισσαν τῆς Γαλλίας, λευκὴν φέρουσα ἐσθῆτα καὶ ἐπὶ ἀνακλίντρου κεκλιμένη ἐν σκοτεινῇ αἰθούσῃ, φωτιζομένη μόνον διὰ κηρίων λαμπάδων, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐπωνυμία *la Reine Blanche*, ἥτις τῇ ἀπενεμήθη. Ὁ Σῶφολκ δὲν ἦτο ξένος ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς νεαρᾶς βασιλίσσης. Κατὰ τὸν βραχὺν τοῦ γάμου τῆς χρόνον ὁ δούξ ἀπαύστως συνάδευεν αὐτὴν εἰς πομπὰς καὶ παρατάξεις καὶ ἵππικους ἄθλους· συχνάκις ἦτο συνδαιτυμῶν τοῦ Λουδοβίκου· ἡ λαμπρά του ἀκολουθία καὶ οἱ ἵπποι του ἦσαν πασίγνωστοι εἰς πάντας τοὺς κατοίκους τῶν Παρισίων, ἡ δὲ συναναστροφή του ἦτον ἐπίσης ἀρεστὴ τῷ γηραιῷ βασιλεῖ ὡς καὶ τῇ νεαρᾷ νύμφῃ. «Καὶ ὡς πρὸς τὴν ὑποδοχὴν καὶ τὴν περιποίησιν, τὴν ὁποῖαν ὁ ἐξάδελφός μου Σῶφολκ σᾶς γράφει ὅτι τῷ παρέσχον, γράφει ὁ Λουδοβίκος ἐν τῇ τελευταίᾳ του πρὸς τὸν Ἑρβῆικον ἐπιστολῇ, καὶ διὰ τὴν ὁποῖαν μὲ εὐχαριστεῖτε, δὲν εἶναι ἀνάγκη, ἀδελφέ μου, ἐξάδελφε καὶ ὁμότιμε, πολλὰς νὰ μοῦ ἀπονέμῃς εὐχαριστήσεις, καθότι παρακαλῶ νὰ πιστεῦσητε, ὅτι ἀνεξαρτήτως τῆς θέσεως, τὴν ὁποῖαν γνωρίζω ὅτι κατέχει παρ' ὑμῖν, καὶ τῆς ἀγάπης τὴν ὁποῖαν πρὸς αὐτὸν αἰσθάνεσθε, ἔνεκα τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ, τῶν τρόπων, τῆς εὐγενείας καὶ εὐπρεπείας τοῦ ἦθους, πρέπει νὰ γίνεται δεκτὸς μὲ τιμὰς ἔτι μείζονας». Καὶ ὅμως, ὅσον ὑποπτος καὶ ἀνφαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ σχέσις αὕτη μεταξὺ νεαρᾶς ἐγγάμου γυναικὸς ἡνωμένης πρὸς γηραιὸν σύζυγον, ὅστις, ὡς πιστεύεται, ὑπῆρξε μόνον κατ' ὄνομα σύζυγος¹, καὶ ἀνδρὸς πρὸς ὃν ἦτο γνωστόν, ὅτι ἔτρεφε

¹ Ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος τῆς Γαλλίας λέγει, ὅτι ἐὰν μετὰ τὸν θάνατόν του ἡ βασίλισσα τῆς Γαλλίας εἶναι ἔγκυος, νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ παντὸς κινδύνου. Ἄλλ' ἐὰν διαμένῃ παρθένος, ὡς ἀληθῶς πιστεύω ὅτι εἶναι, ν' ἀσφαλισθῇ αὐτῇ ἡ

διάπυρον ἔρωτα, τόσον ἄδολος καὶ εὐλαβῆς ἦτον ὁ πρὸς ἀλλήλους ἔρωσ, ὥστε εἰς οὐδὲν σκάνδαλον ἔδωκεν αὐτῇ ἀφορμὴν ἐν τῷ φιλοψόγῳ ἄστει τῶν Παρισίων.

Ἐξ ἐπιστολῆς τῆς Λευκῆς Βασιλίσσης φαίνεται, ὅτι ὁ νεαρὸς καὶ φιλόδοξος βασιλεὺς τῶν Γάλλων δὲν ἠνύσει, ὡς ἐν ἀρχῇ, τὸν γάμον τῆς Μαρίας μετὰ τοῦ Σῶφφολκ διακαῶς ἐπεθύμει.

Ὁ Σῶφφολκ μόλις εἶχεν ἐπανέλθει εἰς Λονδῖνον ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Λουδοβίκου, ἡ δὲ ἐπάνοδός του εἰς Παρισίους ἦτον ἤδη ἔτι μᾶλλον εὐπρόσδεκτος τῇ βασιλίσῃ μετὰ τὸν θραχὺν αὐτῶν χωρισμὸν καὶ ἐν τῇ ἀπομονώσει αὐτῆς. Μικρὸν μετὰ τὴν συνάντησίν των ἠρώτησεν αὐτὴν περὶ τοῦ ζητήματος, τὸ ὅποιον καθ' ὅλην τὴν ἐκ Νοαγιῶν πορείαν του πολὺ τὸν ἀπησχόλει. Πληγωθείσης τῆς φιλοτιμίας του ὡς ἔραστοῦ, ἐπεθύμει νὰ μάθῃ πῶς ἡ Μαρία δὲν ὤκησε ν' ἀποκαλύψῃ τὰ μικρὰ ἐκεῖνα ἀπόρρητα αὐτῶν, καὶ τὰ ὅποια ἐπίστευεν ὅτι οὐδεὶς ποτε ἄλλος πλὴν αὐτῶν ἤθελε γνωρίσει. Ἡ βασίλισσα ἐδίσταζε ν' ἀπαντήσῃ, ἀλλ' ἐπαναληφθείσης αὐτῇ τῆς ἐρωτήσεως, ὡμολόγησεν ὅτι ὁ Φραγκῖσκος «ἐγένετο αὐτῇ ὀχληρὸς κατὰ πολλοὺς τρόπους μὴ συνάδοντας πρὸς τὴν τιμὴν τῆς», ἕνεκα δὲ τούτου τοσοῦτον ἐφοβήθη μήπως ἐπιζητήσῃ τὴν καταστροφὴν τοῦ Σῶφφολκ, ὥστε, ἵνα ἀπαλλαγῇ τῶν ὀχληρῶν ἀπαιτήσεών του, τῶν ἀπαδουσῶν πρὸς τὴν τιμὴν τῆς, ἐνόμισεν ὅτι ἡ εἰλικρίνεια ἦτον ἡ ἀρίστη μέθοδος, καὶ εἶπε τῷ νεαρῷ βασιλεῖ: «Κύριε, σὲ ἰκετεύω ἵνα μ' ἔχῃς παρητημένην, καὶ μὴ λαλῆς πλέον πρὸς ἐμὲ περὶ τοιούτων πραγμάτων, καὶ ἐὰν ἐπὶ τῇ σῇ πίστει καὶ ἀληθείᾳ ὡς ἀληθῆς Ἡγεμὼν μοὶ ὑποσχεθῆς ὅτι θὰ τηρήσῃς ἐχεμύθειαν καὶ ὅτι θὰ μοὶ παράσχῃς τὴν σὴν ἀρωγὴν, πάντα τὰ κατ' ἐμὲ θέλω σοὶ ἀνακοινῶσαι». Ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει του ὅτι ἤθελε τηρήσει ἐχεμύθειαν, ἡ Μαρία ὡμολόγησεν αὐτῷ τὸν πρὸς τὸν Σῶφφολκ ἔρωτά τῆς, ὅτι ἐθεώρει ἑαυτὴν ὡς μνηστὴν του, καὶ ὅτι αἱ ἀντιρρήσεις τὰς ὁποίας ὁ ἀδελφός τῆς, ὁ βασιλεὺς Ἐρρίκος, καὶ τὸ συμβούλιόν του ἴσως ἤθελον ἐγείρει, θὰ ἦσαν ὁ μόνος πρὸς ἔνωσίν των φραγμός.

Ἐκ τῆς συνομιλίας ταύτης ὁ διακεκριμένος ἐκδότης τῶν Ἐπιστήμων Ἐγγράφων Ἐρρίκου Η' ἐξάγει σφαλερώτατα συμπεράσματα. Εἶναι ἀνεξήγητον πῶς ἀνὴρ τοσοῦτον σοφός, ὡς ὁ Βροῦερ, ἤθελε δώσει τόσον ἀυθαίρετον καὶ μακρὰν ἐρμηνείαν εἰς ἀπλουστάτην φράσιν. Ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός τῆς, ἡ Μαρία ἔγραψε πρὸς τὸν Ἐρρίκον παραπροσωπικὴ τῆς ἐλευθερία. Ὁ Σὶρ Ρόμπερτ Οὐίγγφιλδ πρὸς Ἐρρίκον τὸν Η'. Ἰαν. 14, 1515. Δημόσια ἔγγραφα, Ἐρρίκος Η'.

ΘΩΜΑΣ ΒΟΥΔ

πонуμένη περὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ Φραγκίσκου, ὡς προσπαθοῦντος νὰ κανονίσῃ τὸν μέλλοντα αὐτῆς βίον. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἀναφέρει, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἐπεσκέφθη αὐτὴν καὶ τὴν ἠρώτησεν ἐὰν ἔδωκεν ὑπόσχεσιν γάμου πρὸς τινὰ, διαβεβαιῶν αὐτὴν συγχρόνως, ὅτι ἐὰν λαλήσῃ μετ' εἰλικρινείας, αὐτὸς ἤθελε προᾶξει τοιοῦτον γάμον, εἴτε ἤθελε γίνειν ἐν τῷ βασιλείῳ του εἴτε ἐκτὸς αὐτοῦ. Οὕτω πιεζομένη, ἡ Μαρία ὡμολόγητε τὴν πρὸς τὸν Σῶφφολκ ἀγάπην τῆς λέγουσα: «Ἀπῆντησα οὕτω τῷ βασιλεῖ τῆς Γαλλίας ἵνα ἀπαλλαγῶ τῶν ὀχληρῶν ἀπαιτήσεών του, αἵτινες δὲν συνῆδον πρὸς τὴν τιμὴν μου». Συμπεραίνουσα δὲ παρακαλεῖ τὸν Ἑρρίκον νὰ φανῇ εὖνους ταῖς εὐχαῖς αὐτῆς, «ἵνα μὴ ὁ Φραγκίσκος ἀνανεώσῃ τὰς ἀξιώσεις του». Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ Βροῦερ ἐξάγει ἀτοπώτατα συμπεράσματα. Κατ' αὐτὸν ἡ βασίλισσα, ἀναφέρουσα περὶ τῶν ἐνοχλήσεων τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, παραπονεῖται ὅτι ἡ τιμὴ τῆς, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς σωματικῆς ἀγνότητος, διακινδυνεύει. Αἱ λέξεις «τιμὴ» καὶ «ἀξιώσεις», τῶν ὁποίων ἐποιήσατο χρῆσιν ἡ Μαρία, κατ' αὐτὸν σημαίνουσιν, ὅτι ὁ Φραγκίσκος μετ' αὐθαδείας, τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελεν ἀνεχθῆ οὐδ' ὁ αἰὼν ἐκεῖνος τῆς ἐκλύσεως τῶν ἡθῶν, ἐπολιόρκει δι' αἰσχυρῶν προτάσεων τὴν γυναῖκα, πρὸς τὴν ὁποίαν προσηγάθη πάντοτε μεθ' ἱπποτικῆς σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως. Ὁ Βροῦερ λαλεῖ ἐν ἀγανακτήσει περὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ βασιλέως τῶν Γάλλων, ἐπιζητοῦντος οὕτω τὴν καταστροφὴν ἀνυπερασπίστου κόρης, τῆς ὁποίας, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, ὤφειλε νὰ ἦναι ὁ κατ' ἐξοχὴν φίλος καὶ προστατῆς.

Ἄλλὰ τοιαύτη κατηγορία δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ; Δὲν ἀνατρέπεται ἄρδην ἐκ τῶν κατόπιν συμβάντων; Ἡ διαγωγή τῆς Μαρίας, καθ' ὅλην τὴν βραχεῖαν αὐτῆς βασιλείαν, ἂν καὶ τοῖς πᾶσιν ἦτο γνωστὸν ὅτι αὕτη εἶχε συναινέσει εἰς τὸν μετὰ τοῦ Λουδοβίκου γάμον τῆς μόνον χάριν πολιτικῆς ἀνάγκης, ὑπῆρξε τόσον ἀξιοπρεπῆς καὶ συνετῆ, ὥστε πάντες ἐσέβοντο καὶ ἐθαύμαζον αὐτήν. Ὁ ἐξωλέστατος τῶν ἀνδρῶν οὐδέποτε ἤθελε τολμήσει, κατ' αὐτὴν τὴν πρώτην ἐβδομάδα τῆς χηρείας τῆς, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Βροῦερ, νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῆς ἀρετῆς γυναικός, τῆς ὁποίας ὀλόκληρος ὁ βίος οὐδεμίαν παρέσχε ἀφορμὴν πρὸς μομφήν. Πρὸς τὴν Μαρίαν προσεφέρετο πάντοτε, ὡς εἶχεν εἰπεῖ καὶ πρὸς τὸν Σῶφφολκ, ὡς φιλόστοργος υἱός, καὶ ὡς ἀνὴρ, ὅστις οὔτε ἤθελε ποιῆσει κακόν τι αὐτῇ, οὔτε ἤθελεν ἀνεχθῆ κακόν τι κατ' αὐτῆς ὑφ' ἑτέρου. Ἄλλὰ πλὴν τούτου, δύναται τις νὰ φαντασθῇ, ὅτι ἀνὴρ ὡς ὁ Φραγκίσκος, οὕτω κακοῦθης ἐν τῇ περιπτώσει

ταύτη ὑπὸ τοῦ Βροῦερ εἰκονιζόμενος, οὐ μόνον ἤθελεν ἀποτραπῆ τοῦ σκοποῦ του ἐπὶ μόνῃ τῇ μνείᾳ τοῦ ὀνόματος ἀντεραστοῦ, ἀλλ' ὅτι ἤθελεν ἀμέσως στέρξει νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι δυνατόν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἀντιπάλου του ; Τοιοῦτου ἀνδρός, καὶ μάλιστα κραταιοῦ ἡγεμόνος, δὲν ἤθελεν εἶτι μᾶλλον ἀναρρίπισθῆ τὸ ἀνίερρον πάθος ἐπὶ τοσοῦτον εἰλικρινεῖ ἐξομολογήσει, καὶ δὲν ἤθελεν οὗτος ποιήσει χρῆσιν πάσης τῆς δυνάμεώς του ἵνα συντρίψῃ τὰς ἐλπίδας τοῦ εὐνοουμένου ἐραστοῦ ;

Ἐν τούτοις τὸ μόνον ἀληθὲς εἶναι, ὅτι ὁ Βασιλεὺς τῶν Γάλλων διακαῶς ἐπεθύμει ἵνα ἡ Μαρία νυμφευθῆ ἐν Γαλλίᾳ· τοῦτο δὲ ὅπως ἀπαλλαγῆ τῆς ὑποχρέωσσεως τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν προικὰ της, πιθανῶς δὲ ἵνα λαμβάνῃ καὶ τὴν ἐτησίαν πρόσδοδον τῶν ὀφειλομένων τῇ Λευκῇ Βασιλίσῃ, ὡς ἐν χηρεῖα διατελούσῃ. Ὁ σκοπὸς οὗτος τοῦ Φραγκίσκου ἦτο τοσοῦτον πασίγνωστος, ὥστε ἦτο τὸ θέμα τῆς ὀμιλίας ἐν πάσῃ πρωτευούσῃ τῆς Εὐρώπης, ἐνθα ἐλέγετο ὅτι ἡ Μαρία δὲν ἤθελε καταλίπει τὴν Γαλλίαν ἀλλ' ἤθελε λάβει σύζυγον ἐν ἣθελε τῇ ἐκλέξει ὁ εὐπειθὴς αὐτῆς «γαμβρός». Γινώσκων ὁ Φραγκίσκος ὅτι νεαρὰ χήρα δὲν ἠδύνατο νὰ μένῃ ἀπαρηγόρητος ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ γηραιοῦ συζύγου, πρὸς τὸν ὁποῖον οὐδέποτε ἠσθάνθη ἔρωτα, ἅμα τῷ παρουσιάσῃ εὐκαιρίᾳ, ἤρξατο πιέζων αὐτήν, οὐχὶ διὰ προσβλητικῶν ἀξιώσεων ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ δι' ἀξιώσεων ὑπὲρ ἄλλων. Καὶ πρῶτον μὲν ὑπὲρ τοῦ Δουκὸς τῆς Λωρραίνης. Ἄλλ' ὅτε ἐγένετο γνωστόν, ὅτι οὗτος εἶχε μνηστευθῆ τὴν θυγατέρα τοῦ δουκὸς Βουρβόνου, ὁ βασιλεὺς τῶν Γάλλων ἤρξατο μετὰ προθυμίας νὰ συνιστᾷ τὸν δοῦκα τῆς Σαβαυδίας, τοσοῦτον ὃ' ἐπέμενε, ὥστε ἡ νεαρὰ χήρα ἐτόλμησε νὰ ἐπικαλεσθῆ τὴν γενναιοφροσύνην τοῦ Φραγκίσκου ἐκμυστηρευομένη αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀποκρύφου αὐτῆς πρὸς τὸν Σῶφφολκ ἔρωτος. Ὁ βασιλεὺς, ἀνὴρ ἐξόχως ἀγαθὸς καὶ ἀβρόφρων, ἀπεφάσισε τότε νὰ μεταχειρισθῆ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἐπιρροήν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ εὐχαὶ τῆς βασιλίσεως.

Καθ' ὄλον τοῦτον τὸν χρόνον ὁ Ἐρρίκος ποσῶς δὲν ἐμερίμνα περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς ἀδελφῆς του. Ὡς δὲν ἠνώχλου αὐτὸν τὰ σχέδια τοῦ Φραγκίσκου, οὕτω καὶ τὰ θρυλήματα τὰ ὁποῖα ἀνεκοίνου αὐτῷ οἱ πρέσβεις του. Εἶχε πληρεστάτην ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Φραγκίσκον καὶ τὸν δοῦκα Σῶφφολκ. Πρὸ ὀλίγων ἐβδομάδων ἡ Μαρία δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Γούλση ὑπέσχετο, ὅτι δὲν ἤθελεν ἔλθει εἰς δεῦτερον γάμον ἄνευ τῆς συναιρέσεως τοῦ ἀδελφοῦ της, ἐνῶ ὁ Σῶφφολκ, κατὰ τὴν προτεραιάν τῆς εἰς Γαλλίαν ἀναχωρήσεός του ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πρεσβείας εἶχεν ὀρκισθῆ ὅτι δὲν ἤθελεν ἐπωφεληθῆ τῆς θέσεώς του ἵνα

ἐξασκήσῃ ἀπρεπῆ ἐπιβρόχῃ ἐπὶ τῆς χήρας βασιλίσσης, καὶ οὔτε ἤθελε ζητήσῃ αὐτὴν εἰς γάμον ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἀδελφοῦ της. Ὁ βασιλεὺς ἦτο κατευχαριστημένος μὲ τὰς διπλᾶς ταύτας ἐπισήμους διαβεβαιώσεις, καὶ ἐτέρπετο παρατηρῶν τὴν προθυμίαν, μεθ' ἧς οἱ μνηστῆρες ἐπέζητουν τὴν χεῖρα καὶ τὸν χρυσὸν τῆς ἀδελφῆς του. Ὁ δούξ τῆς Σαβαυδίας εἶχεν ἀπορρίφθῃ. Τὴν αὐτὴν τύχην ἔσχε καὶ ὁ πρίγκηψ τῆς Πορτογαλίας καὶ ὁ δούξ τῆς Βαυαρίας. Καὶ αὐτὸς ὁ πτωχὸς καὶ γηραιὸς Μαξιμιλιανὸς ἐτόλμησε νὰ διαγωνισθῇ πρὸς τοὺς ἄλλους μνηστῆρας χάριν τοῦ πλουσίου ἄθλου, ἂν καὶ εἶχε πρὸ μικροῦ διαβεβαιώσει τὴν θυγατέρα του Μαργαρίταν, ὅτι οὐδέποτε ἤθελεν ἔλθει εἰς δευτερον γάμον χάριν καλλονῆς ἢ πλοῦτου προτιμῶν μᾶλλον τὸν θάνατον. Ἄλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Μαξιμιλιανὸς κατεπλάγη ἰδὼν τὴν ἐπιδειχθεῖσαν αὐτῷ εἰκόνα τῆς Μαρίας, καὶ «πλέον ἢ ἡμίσειαν ὥραν δὲν ἀπέσπα τὸ ὄμμα ἀπ' αὐτῆς». Παρεκάλεσε δὲ τὴν θυγατέρα του Μαργαρίταν τῆς Σαβαυδίας «νὰ γράψῃ τῷ βασιλεῖ τῆς Ἀγγλίας, ἵνα τῷ παραδώσῃ τὴν κυρίαν εἰς τὰς χεῖράς του», βεβαιῶν τὴν Α. Μεγαλειότητα, ὅτι ἐὰν αὕτη ἤθελε νυμφευθῇ ἐν Γαλλίᾳ, αὐτὸς θ' ἀποθάνῃ ἄτεκνος, τὸ βασιλείον του δὲ ἤθελεν ἐκτεθῆ εἰς μεγάλους κινδύνους. Ἄλλὰ καὶ αὐτὸν ἐπίσης ὡς καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ δὲν ἠνόησεν ἡ τύχη, διότι ἡ Λευκὴ Βασίλισσα εἶχεν ἀποφασίσει ἀμετακλήτως νὰ νυμφευθῇ τὸν Σῶφφολκ καὶ οὐδένα ἄλλον πλὴν αὐτοῦ. Οὕτως ἔγραψεν ἐκ νέου πρὸς τὸν ἀδελφόν της, ἐκλιπαροῦσα τὴν συναίνεσίν του. Τῷ ὑπέμνησεν ὅτι εἶχε συναίνεσει κατ' ἀπαίτησίν του καὶ χάριν τῆς εἰρήνης τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος νὰ νυμφευθῇ τὸν Λουδοβίκον τῆς Γαλλίας, «ἂν καὶ ἦτο πολὺ ἡλικιωμένος καὶ ἐξησθενημένος», ἐπὶ τῷ ὄρφ τοῦ νὰ νυμφευθῇ ἕτερον κατ' ἰδίαν ἐκλογὴν, ἐὰν ἤθελεν ἐπιζῆσῃ αὐτοῦ. Διεκήρυττεν, ὅτι ὁ Σῶφφολκ ἦρχε τῆς καρδίας της καὶ ὅτι οὐδέποτε ἤθελε στέρξει νὰ ἐνωθῇ μετ' ἄλλου τινός, προτιμῶσα μᾶλλον νὰ ζητήσῃ ἄσυλον ἐν κοινοβίῳ. «Διότι, τῷ ἔγραψεν, ἐὰν θελήσῃς νὰ μὲ δώσῃς εἰς ἄλλον καὶ οὐχὶ εἰς ἐκεῖνον τὸν ὅποιον ἐγὼ θέλω, θ' ἀπέλω ἐκεῖ ἔνθα οὔτε ἡ Σὴ Μεγαλειότης οὔτε ἄλλος τις ἤθελε καρπωθῇ χαρὰν τινα παρ' ἐμοῦ· διότι σοῦ δίδω τὸν λόγον μου, ὅτι θ' ἀκούσῃς ὅτι εἰσήλθον ἐν κοινοβίῳ, ἐκ τούτου δὲ πιστεύω, ὅτι οὐ μόνον ἡ Σὴ Μεγαλειότης ἀλλὰ καὶ τὸ βασιλείον σου ἤθελε μεγάλως λυπηθῆ.»

Ἐν τῇ διαιρέσει τῇ ἐπικρατούσῃ τότε ἐν τῷ ἀνακτοβουλίῳ—τῶν μὲν κηρυσσομένων ὑπὲρ τῆς φιλίας μετὰ τῆς Γερμανίας, τῶν δὲ ὑπὲρ τῆς φιλίας μετὰ τῆς Γαλλίας — ὁ Γούλση προσεπάθει νὰ ἐνισχύσῃ τὴν

θέσιν τοῦ Σῶφφολκ, ἀλλ' εἰς τὴν μετὰ τούτου ἔνωσιν τῆς Λευκῆς Βασιλείσσης ἀνθίστατο μετ' ἐπιμονῆς ὁ δοῦξ τοῦ Νόρφολκ καὶ ἡ περὶ αὐτὸν μερὶς τῶν φίλων του. Εὐλόγως ὅθεν ἡ Λευκὴ Βασίλισσα ἔγραφε πρὸς τὸν Ἑρρίκον, ὅτι ὁ ἔραστής της αἶχε πολλοὺς τοὺς παρεμποδίζοντας περὶ τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα.» Πάσης δ' εὐκαιρίας ἐδράττοντο οὗτοι (οἱ παρεμποδίζοντες) πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ των. Τὰ πάντα ἐμηχανῶντο ὅπως δηλητηριάσωσι τὴν καρδίαν τοῦ βασιλέως ἀποτρέποντες αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Σῶφφολκ. Πριγκήπισσα ἐξ αἵματος βασιλικοῦ, ἡ ἐπαξίως στεφθεῖσα μὲ τὸ διάδημα τῆς Γαλλίας, ἡ πλουσιωτέρα ἴσως κληρονόμος ἐν Εὐρώπῃ καὶ τῆς ὁποίας ἡ καλλονὴ ἦτον ἐπίσης ἐξαισία ὡς καὶ τὰ πλούτη αὐτῆς, ἠδύνατο νὰ γείνη σύζυγος τοῦ κραταιοτάτου τῶν μοναρχῶν. Διατίλοιπὸν τοιαῦτα θέληγητρα καὶ πλεονεκτήματα νὰ περιφρονηθῶσιν, ἐξαφθῆ ὁ ἡ ὑπερῆφάνεια καὶ ἡ φιλοδοξία ἀνδρὸς πρὸ μικροῦ ἀπὸ τῆς ἀφανείας του ἐξεληθόντος; Προσεπάθησαν ἀκόμη νὰ πείσωσι καὶ αὐτὴν τὴν χήραν Βασίλισσαν, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐφ' οὐ ἐπεδαψίλευσε τοὺς θησαυροὺς τῆς καρδίας της δὲν ἦτο ἄξιος τοῦ ἔρωτός της.

Ἀλλὰ ταχέως ἤδη ἐγνώσθη, ὅτι ἡ Λευκὴ Βασίλισσα εἶχεν ὀριστικῶς ἀποφασίσει ἢ νὰ νυμφευθῆ τὸν Σῶφφολκ ἢ νὰ γείνη μοναχὴ. Ἄλλ' ὁ ἀδελφός της ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἔστεργε ν' ἀσπασθῆ αὐτὴ τὸν μοναχικὸν βίον, ὅθεν ἐνόμισε συνετώτερον νὰ συναίνεσῃ εἰς τὸν γάμον, τὸν ὁποῖον ἦτον ἀνίσχυρος νὰ ἐμποδίσῃ.

Κατὰ τὸν γάμον της μετὰ τοῦ Λουδοβίκου, ἡ Μαρία ἐλάμβανε παρ' αὐτοῦ ἐκάστοτε δῶρα σπάνια ἐκ πολυτίμων λίθων. Διὰ τῶν δώρων τούτων τὰ ὁποῖα μετὰ γενναιότητος ἐπεδαψίλευε πρὸς τὴν νεαρὰν αὐτοῦ σύζυγον ὁ γηραιὸς βασιλεὺς, ἐζήτηι νὰ ἰκανοποιησῃ, οὕτως εἰπεῖν, αὐτὴν διὰ τὴν θυσίαν ἣν ὑπέστη νυμφευθεῖσα ἐξησθενημένον γέροντα, κερδήσῃ δὲ συγχρόνως καὶ τὴν συμπάθειάν της. «Ἡ σύζυγός μου δὲν θὰ λάβῃ πάντα αὐτῆς τὰ κειμήλια συγχρόνως», ἔλεγε γελῶν, «διότι ἐπιθυμῶ νὰ λάβω παρ' αὐτῆς πολλὰκις καὶ πολλοὺς ἀσπασμοὺς δι' αὐτὰ!» Οὐδεμίαν ποτὲ νύμφην ἐκοσμήθη ὑπὸ τοσοῦτον πολυτίμων ἀδαμάντων. Ὁ κόμης Γουρστερ ἔλεγεν, ὅτι ἦσαν «τὸ κάλλιστον καὶ πλουσιώτατον θέαμα κοσμημάτων, τὰ ὁποῖα εἶδέ ποτε.» Τὰ κειμήλια ταῦτα καὶ τὰ χρυσᾶ σκευὴ τῆς τραπέζης τῆς Λευκῆς Βασίλισσης κατέστησαν ἤδη ἀντικείμενα μακρᾶς διπλωματικῆς συζητήσεως. Ὁ Ἑρρίκος ἐζήτηι τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν, καὶ ἀνέθηκε τὸ ὄχληρόν της διαπραγματεύσεως ἔργον εἰς αὐτὸν τὸν Σῶφφολκ, ὡς ἀμοιβὴν τῆς ἐπιτυχίας προσ-

φέρων αὐτῷ τὴν χεῖρα τῆς Λευκῆς Βασιλίσσης. Ὁ Γούλση ἔγραφε πρὸς τὸν δοῦκα παραινῶν αὐτὸν ἀεὶ βέβαιως καὶ μετ' ἐπιμονῆς νὰ ἐπιληφθῆ τῆς ὑποθέσεως· διότι «σᾶς βεβαιῶ, ἔλεγεν ὁ ἱεράρχης Γούλση, ὅτι ὁ βασιλεὺς, κυρίως ἐλαυνόμενος ὑπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ νὰ λάβῃ τὰ εἰρημμένα σκεύη καὶ κειμήλια, ἤθελε στέρξει εἰς τὴν ἔνωσίν σου μετὰ τῆς ἀδελφῆς του· ἢ ἀποτυχία, φοβοῦμαι, ὅτι ἤθελε τὸν ψυχράνει καὶ ἤθελε καταστήσει αὐτὸν ἀδιάφορον, πιθανόν δὲ νὰ μεταβάλλῃ καὶ τὰ αἰσθηματά του, ἐξ ἧς μεταβολῆς πάντες ἐνταῦθα, πλὴν τῆς Μεγαλειότητός του καὶ ἐμοῦ, ἤθελον μεγάλως εὐχαριστηθῆ.»

Εἰς τὰς λεπτομερείας τῶν εὐτελῶν τούτων διαπραγματεύσεων δὲν εἰσερχόμεθα. Ἐκάτερον τῶν μερῶν προσεπάθει νὰ ὑπερισχύσῃ διὰ τῆς λεπτότητος τῶν ἐπιχειρημάτων του. Ὡς πρὸς τὴν προῖκα δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀναφυῇ διένεξις τις, ἀλλὰ τὸ ζήτημα τῶν πολυτίμων λίθων ἦτο μᾶλλον πολύπλοκον. Οἱ Ἄγγλοι ἐπέμενον νὰ τοῖς παραδοθῶσι πάντα τὰ κοσμήματα, τὰ ὅποια ὁ Λουδοβίκος εἶχε δώσει ἢ εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ δώσῃ τῇ Λευκῇ Βασιλίσσῃ. Ἄλλ' οἱ Γάλλοι ἰσχυρίζοντο ὅτι ταῦτα εἶχον δωρηθῆ εἰς αὐτὴν οὐχὶ ὡς σύζυγον τοῦ Λουδοβίκου ἀλλ' ὡς βασιλίσσαν τῆς Γαλλίας· ἠδύνατο νὰ ποιήσῃ χρῆσιν αὐτῶν ἐὰν παρέμενεν ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ τὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτῆς ἐκτὸς τοῦ βασιλείου. Ὁ Σῶφφοκ, ὅστις ἦτον ἀληθὴς ἱππότης, ἠσθάνετο ἀηδῖαν ἐπὶ ταῖς διαπραγματεύσεσι ταύταις. Ἐνόμιζε τινὰς τῶν ἀξιώσεων τοῦ Ἑρρίκου παραλόγους, καὶ ἀνενδοιάστως ἐξέφραζεν ἐπὶ τούτου τὴν γνώμην του. Περὶ τῶν Παρισίων ἔλεγεν, ὅτι ἦσαν «δυσώδης εἰρκτῆ», καὶ παρεκάλει τὸν Ἑρρίκον «ν' ἀνακαλέσῃ αὐτὸν καὶ τὴν ἀδελφὴν του τὴν βασιλίσσαν εἰς Ἀγγλίαν». Ἄλλὰ φροῦδαι καὶ μάταιαι πᾶσαι αἱ παρακλήσεις. Ἐὰν ὅλα τὰ πράγματα καὶ τὰ κοσμήματα τῆς Λευκῆς Βασιλίσσης δὲν τῷ παραδοθῶσι εἰς χεῖράς του, οὐδαμῶς ἤθελε στέρξει εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν ἔραστῶν. Ὁ Γούλση, ὁ εἰλικρινέστερος τῶν φίλων τοῦ ἐρωτευμένου ζεύγους καὶ ὁ τακτικώτερος τῶν ἐπιστελλόντων αὐτοῖς, τοὺς παρεκάλει νὰ ὑπομένωσι καὶ ἐγκαρτερῶσι μέχρις οὗ οἱ διαπραγματεύσεις λήξωσι αἰσίως κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ βασιλέως.

Παρήλθον ἑβδομάδες, αἱ δὲ διαπραγματεύσεις διετέλουσαν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει μὴ περαιούμεναι αἰσίως. Ἡ Μαρία ἐν ἀπελπισίᾳ ἔγραφε συχνάκις τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς, διαθεβαιούσα αὐτόν, ὅτι πάντα τὰ σκεύη καὶ τὰ κοσμήματα, ὅταν τὰ λάβῃ, θὰ ἦναι «εἰς τὴν διάθεσίν του,» καὶ παρεκάλει αὐτὸν «νὰ γράψῃ τῷ βασιλεῖ τῶν Γάλλων καὶ πᾶσι τοῖς πρεσβευταῖς αὐτοῦ νὰ ἐπισπεύσωσιν,» ἐξέφραζε δὲ διὰ συμπαθεστάτων λό-

γων τὴν ἐπιθυμίαν τῆς τοῦ νὰ ἴδῃ αὐτὸν πάλιν· «ἡ μοναδική μου ἐπιθυμία καὶ παραμυθία ἔλεγεν, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο πρᾶγμα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶναι νὰ ἴδω τὴν ὑμετέραν Μεγαλειότητα.» Ὁ Ἐρρίκος ἀπήντησεν εὐμενῶς, ἀλλ' αἱ ἐπιστολαὶ του εἶχον πάντοτε τὸ αὐτὸ τέλος, ὅτι οὔτε ἤθελε τὴν μετακαλέσει, οὔτε ἤθελε στέρξει εἰς τὸν γάμον τῆς πρὶν ἢ τελεσθῆ κατὰ γράμμα πᾶν ὅ,τι ἀπῆτει. Οὕτως οἱ ἐρώμενοι οὐδεμίαν εἶχον ἐλπίδα νὰ ἐνωθῶσιν, ἐνόσφ ἐξήρτων τὸν γάμον αὐτῶν ἀπὸ τῆς συναινέσεως τοῦ βασιλέως.

Ἄλλ' ἦτον ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἡ συναίνεσις τοῦ Ἐρρίκου ; Ἡ Λευκὴ Βασιλίσα ἦτον κυρία ἐαυτῆς, μὴ ἐξαρτωμένη παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς ἀλλ' ἔχουσα ἰδίαν περιουσίαν καὶ πλήρες τὸ δικαίωμα νὰ πράττῃ κατ' ἀρέσκειαν· οὐχὶ δὲ πρῶτην ἤδη φοράν πριγκήπισσα Ἀγγλῆς ἠνώθη μετ' ἀνδρὸς ὑποδεστέρας τάξεως. Διατί λοιπὸν ἐβράδυνεν ἀναμένουσα τὴν ἄδειαν, ἡ ὁποία πιθανὸν οὐδέποτε θὰ τῇ ἐδίδοτο ; Διατί νὰ πάσχη ἐκ τῶν ἀπαύστως ψευδομένων ἐλπίδων τῆς ; Οἱ λόγοι οὗτοι οἵτινες ἐφαίνοντο τοσοῦτον ἰσχυροὶ καὶ εὐλογοί, ὅτε τὸ ἐρωτικὸν πάθος ἐσκότιζε τὴν διάνοιαν, ὑπερίσχυσαν ἐπὶ τέλους. Ὁ Σῶφφολκ, ἀναμνηνησκόμενος τὸν πρὸς τὸν βασιλέα ὄρκον του, ἐδίσταζεν, ἀλλ' οἱ δισταγμοὶ ταχέως ἐξέλιπον, ὅτε ἡ Λευκὴ Βασιλίσα ἐδί' ἐπιτακτικῷ τόνου φωνῆς τῷ εἶπεν, ὅτι, ἐὰν δὲν παρεδέχετο νὰ ἐνωθῆ μετ' αὐτῆς ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν, οὐδέποτε πλέον ἤθελεν ἀτενίσει πρὸς αὐτόν. Κατὰ τοιαύτης ἀπειλῆς ὁ Σῶφφολκ δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιστῆ. Πρῶτῶν τινὰ ἀνεπιστήμως καὶ ἐνώπιον ὀλίγων μόνον μαρτύρων, ἐν οἷς ἦτο καὶ ὁ βασιλεὺς Φραγκῆσκος, ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῶν ἀνακτόρων Κλουνύ, ἡ Μαρία ἐγένετο σύζυγος τοῦ Καρόλου Βράνδων, δουκὸς τοῦ Σῶφφολκ.

Ἄλλ' ἤδη μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου ἤρξαντο ἀμφοτέροι νὰ σκέπτονται καὶ νὰ ἐκπλήσσωνται ἐπὶ τῇ τόλμῃ των. Ὁ Σῶφφολκ, λαβὼν ἀμέσως κονδύλιον ἀνὰ χεῖρας, ἔγραψε ταπεινὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν βασιλέα, ἣν ἐνέκλεισεν ἐντὸς ἐτέρας πρὸς τὸν Γούλση. Ἦρξατο δὲ πρῶτον θωπεύων τὴν φιλοχρηματίαν τοῦ Ἐρρίκου. Ἐγίνωσκεν ὅτι εἶχε λάβει τὸ γέρας πρὶν ἢ ἀποπερατώσῃ τὴν ἐντολήν του, ἀλλ' εἶχε καταβάλλει πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν ἵνα λάβῃ πάντα τὰ ἀνήκοντα τῇ Λευκῇ Βασιλίσῃ σὺν τοῖς κοσμήμασι, καί, ἂν καὶ ἀπέτυχεν οὐχὶ ἐξ οἴκειου πταίσματος, ὅμως ἡ σύζυγός του

«εὐχαρίστως ἤθελε δώσει, ὡς ἔγραψε, τῇ Ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι οἰανδήποτε χρηματικὴν ποσότητα ἣ θέλατε ζητήσῃ, πληρωθησομένη ἐκ τῆς προγαμιαίας αὐτῆς δωρεᾶς καὶ παντὸς ὅ,τι ἔχει αὕτη ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ».

Εἶτα ἐξέθηκε τοὺς λόγους, οἵτινες τὸν παρῶρμησαν νὰ νυμφευθῆ ἄνευ τῆς βασιλικῆς ἀδείας.

«Ὅταν ἦλθον εἰς Παρισίους», λέγει, «ἡ Λευκὴ Βασίλισσα μοὶ προσέφερε τὴν χεῖρα αὐτῆς τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς μου, καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι συντόμως θὰ μοὶ φανερώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τοὺς στοχασμούς της. Οὕτως ἔδειξεν ἀληθῶς πόσον καλὴ ἦτο πρὸς ἐμὲ λέγουσα, ὅτι καὶ ἐὰν διετάσσετο ὑπ' ἐμοῦ αὐτῇ, δὲν θὰ ἐλάμβανεν ἄλλον πλὴν ἐμοῦ. Ἡ ταραχὴ της, ἐξηκολούθησεν, ἦτο μεγάλη, διότι εἶχεν ἀκούσει ὅτι θὰ μετεκαλεῖτο εἰς Ἀγγλίαν ἵνα νυμφευθῆ τὸν πρίγκιπα Κάρολον τῆς Φλανδρίας. Ἐπὶ μόνῃ τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ πικρὰ ἔχυνε δάκρυα καὶ ὤμυεν, ὅτι ἤθελε προτιμήσει νὰ κατακεραμιτισθῆ μᾶλλον ἢ νὰ νυμφευθῆ τὸν Ἰσπανόν. Εἶτα διεκλήρυξεν ὅτι ἐὰν αὐτός, ὁ Σῶφρολκ, δὲν ἐνυμφεύετο αὐτὴν παραχρῆμα, οὐδέποτε ἀπὸ τοῦ χείλους της ἤθελεν ἀκούσει ὁμοίαν πρότασιν. Οὕτω δέ, ἀντὶ νὰ στερηθῆ τῶν πάντων, προσέθηκεν ὁ δούξ, ἐνόμισεν ὀρθὸν νὰ συναίνεσῃ, οὕτω δ' ἐνυμφεύθησαν ὅλως ἀνεπιστήμως. Συνεπέρανε δ' ἐκλιπαρῶν τὸ βασιλικὸν ἔλεος, λέγων «οὐδέποτε ἐπεθύμησα νὰ προσβάλω τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα λόγῳ, ἔργῳ ἢ κατὰ διάνοιαν».

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἠκολούθησεν ἡ ἐπομένη (ἐπίσης διευθυνομένη πρὸς τὸν Γούλση), παρ' αὐτῆς τῆς Λευκῆς Βασίλισσας πρὸς τὸν ἀδελφόν της, ἅμα ἔμαθε τὴν σφοδρὰν ἀγανάκτησίν του ἐπὶ τῷ τελεσθέντι γάμῳ.

«Ἐυάρεστήθητε, Μεγαλειότατε», γράφει, «νὰ μάθης τὴν μερίστην μου ἀνησυχίαν καὶ ἀπαρηγόρητον λύπην διὰ τὴν μεγάλην δυσμένειαν τὴν ὁποίαν, ὡς ἐσχάτως ἐπληροφορήθη, ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης αἰσθάνεται κατ' ἐμοῦ καὶ τοῦ μυλῶδου Σῶφρολκ διὰ τὸν μεταξὺ ἡμῶν γάμον. Κύριε, δὲν θέλω ποσῶς ἀρνηθῆ ὅτι προσέβαλον τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα, ἐφ' ᾧ ἐξαιτοῦμαι ἐν ἄκρᾳ ταπεινότητι τὴν Ὑμετέραν ἐπιείκειαν καὶ εὐσπλαγχίαν. Ἄλλ' ὅμως, ἵνα μὴ ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης νομίσῃ ὅτι χάριν σαρκικῶν ὀρέξεων ἐτέλεσα τὸν γάμον, βεβαιῶ ὑμᾶς ὅτι οὐδέποτε ἔπραξα παρὰ τὴν διαταγὴν καὶ συγκατάθεσίν σας, ἀλλ' ἔνεκα τῆς μεγάλης ἀπελπισίας, τὴν ὁποίαν μοὶ ἐνέβαλον οἱ δύο μοναχοὶ οἵτινες μὲ διαβεβαίωσαν, ὅτι ἐὰν ἐπανέλθω εἰς Ἀγγλίαν, τὸ Συμβούλιόν σας οὐδέποτε ἤθελε συναίνεσει εἰς τὸν μεταξὺ τοῦ εἰρημένου λόρδου καὶ ἐμοῦ γάμον, καὶ μοὶ ἐπανάλαβον πολλὰ τῶν ἄδομένων περὶ τοῦ γάμου τούτου. Οὕτως ἀληθῶς ἐπίστευσα, ὅτι οἱ ῥηθέντες μοναχοὶ οὐδέποτε ἤθελον ποιήσει πρὸς ἐμὲ τοιαύτας ἀνακοινώσεις, ἐκτὸς ἐὰν ἦσαν ἐντεταλμένοι παρὰ τινος τῶν μελῶν τοῦ Ὑμετέρου Συμβουλίου· τοῦτο δὲ εἰς τὴν ἀμηχανίαν, φόβον καὶ ἀμφιβολίαν μὲ ἐπέβαλεν ὡς πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὑπερέτατου τῶν πόθων μου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὥστε ἐπροτίμησα νὰ ζητήσω τὸ ἔλεός σας διὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου, ἢ νὰ ἤμαι ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Συμβουλίου σας, τὸ ὁποῖον ἐγνώριζον ὅτι εἶχε διάφορον γνώμην. Ὅθεν, Κύριε, εἶπον εἰς τὸν μυλῶρδον νὰ ἐκλέξῃ, ἢ νὰ τελέσῃ τὸν γάμον τοῦτον ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν, ἢ ἄλλως ν' ἀποβάλῃ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἤθελέ ποτε μὲ ἀπολαύσει, γνωρίζουσα καλῶς ὅτι οὕτως ἐξηνάγκαζεν αὐτὸν ν' ἀθετήσῃ τὴν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα ὑπόσχέσιν του διὰ τοῦ φόβου ὅτι ἤθελε στε-

ρηθῆ ἔμοῦ καὶ διὰ τῆς βεβαιώσεως ὅτι τὸ Συμβούλιον οὐδέποτε ἤθελε συναίνεσει νὰ ἐπανεέλθω εἰς Ἀγγλίαν. Ἦδη δὲ ἀφοῦ ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης ἔμαθεν, ὅτι ἀφοπτότερον τῶν προσβολῶν ἐγὼ ὑπῆρξα ἢ μόνη ἀφορμῇ, ἢ τεταπεινωμένῃ καὶ τεθλιμμένῃ ἀδελφῇ σου σὲ ἰκετεύει νὰ εὐσπλαγχνισθῆς ἀφοπτότερος ἡμᾶς, καὶ νὰ συγχωρήσῃς τὰς προσβολὰς μας, νὰ εὐαρεστηθῆ δὲ ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης νὰ γράψῃ πρὸς ἐμὲ καὶ τὸν λόρδον Σῶφφολκ ὀλίγους, παρηγόρους λόγους, οἵτινες θὰ ἦναι δι' ἀφοπτότερος ἢ μεγίστη παραμυθία.

Ἡ ἀγαπῶσα καὶ ταπεινοτάτη ἀδελφὴ σου

Μαρία.

Συγχρόνως ὁ Σῶφφολκ ἐπεκαλέσθη τὴν κραταίαν συνδρομὴν τοῦ Γούλση, ἀναγγείλας αὐτῷ τὴν πρᾶξίν του, φοβούμενος δὲ τὴν δυσμένειαν τοῦ βασιλέως, παρεκάλει τὸν ἱεράρχην νὰ τὸν βοηθήσῃ. «Μὴ μὲ ἀφίνης νὰ καταστραφῶ», ἰκετεύει, «ὅπερ φοβοῦμαι ὅτι θέλω πάθει στερούμενος τῆς ὑμετέρας βοηθείας. Μυλόρδε, μὴ πιστεύσης, ὅτι θ' ἀποκτήσης ποτὲ φίλον πιστότερον ἐμοῦ». Ὅπως δὲ καταπραυνῆ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως, ἔπεμψε τῷ Γούλση ἀδάμαντα καὶ μέγαν μαργαρίτην, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ δώσῃ τὰ κειμήλια τῷ Ἐρρίκῳ.

Ἄλλ' ἐν τούτοις οὐδεμίαν χαροποιὰν εἶδῃσιν ἐλάμβανεν ὁ Σῶφφολκ. Οὐδεὶς ἐγίνωσκε κάλλιον τοῦ Γούλση πόσον ὁ Ἐρρίκος ἀπέστεργε πᾶσαν αὐτόθουλον ἐνέργειαν τῶν ὑπ' αὐτόν, ὁ δὲ ἱεράρχης δὲν ἀπέκρυψε τὴν ἀνησυχίαν, ἣν τῷ ἐπροξένησεν ἡ ἀπερίσκεπτος διαγωγὴ τῶν ἐρωμένων. «Μετὰ τεθλιμμένης καρδίας, ἔλεγεν ἐν τῇ πρὸς τὸν δούκα ἐπιστολῇ του, ἔγραφε πρὸς αὐτόν, διότι εἶχεν ἀκούσει «οὐχὶ μετὰ μικρᾶς ταραχῆς καὶ ἐσωτερικῆς θλίψεως, ὅτι σεῖς κρύφα ἐνουμφεύθητε τὴν ἀδελφὴν τοῦ βασιλέως, συνελθόντες μετ' αὐτῆς εἰς γάμου κοινωνίαν». Ἐνόμισε καθῆκόν του ὁ ἱεράρχης ν' ἀνακοινώσῃ πάραυτα τὸ γεγονός τῷ βασιλεῖ.

«Ὅστις ἅμα ἤκουσε τοῦτο, δὲν ἐπίστευσεν ὅτι ἦτον ἀληθές· ἀλλ' ἀφοῦ εἶδειξα αὐτῷ ὅτι ἐξ ἰδίας ἐπιστολῆς σας ἔμαθον τοῦτο, ὁ βασιλεὺς ἐπίστευσε καὶ βαρέως ἐλυπήθη καὶ δυσηρεστήθη οὐ μόνον διότι ἐτολμήσατε νὰ νυμφευθῆτε τὴν ἀδελφὴν του ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ διότι παρέβητε καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἣν ἐδώκατε αὐτῷ διὰ χειραφίας, ἐπὶ παρουσίᾳ ἐμοῦ, εἰς Ἑλθαμ. Εἶχε δὲ τσοαύτην ἀκλόνητον ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν λόγον σας, ὥστε ἐπίστευσεν ὅτι δι' ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐὰν ἀκόμη ἐμέλλατε νὰ κατακερματισθῆτε ὑπ' ἀγρίων ἵππων, δὲν ἠθέλατε ἀθετήσῃ τὸν ὄρκον, τὴν ὑπόσχεσιν καὶ βεβαίωσίν σας πρὸς αὐτόν, ὅστις καλῶς βλέπει, ὅτι ἐξηπατήθη ἐκ τῆς σταθερᾶς καὶ βεβαίας πίστεως, ἣν ἐνόμισεν ὅτι εὖρεν ἐν ὑμῖν, κατὰ ῥητὴν δ' ἐντολὴν του σοὶ γράφω ταῦτα.

Αὐτὸς δ' ὁ Γούλση αἰσθάνεται ἑαυτὸν τσοσῦτον βεβαρημένον ἐκ τῆς πράξεως ταύτης, ὥστε δὲν δύναται νὰ εὖρη μέσον θεραπείας τοῦ κακοῦ.

«Κατηραμένος ἔστω ὁ τυφλὸς ἔρως, ἀνακράζει, ὅστις σᾶς ἔφερεν εἰς τοιοῦτον σημεῖον! Φοβοῦμαι δὲ ὅτι διαγωγὴ τόσοσιν αἰφνιδία καὶ ἀπερίσκεπτος θέλει ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα αἰφνιδίαν μεταμέλειαν». Ἄγνοεῖ ὁποῖον μέσον πρὸς συνδιαλλαγὴν νὰ ἐπινοήσῃ, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται, νομίζει ὅτι τὸ προσφορώτατον πάντων ἤθελεν εἶσθαι ἢ πρὸς τὴν φιλαργυρίαν τοῦ βασιλέως ἔκκλησις. Συμβουλεύει λοιπὸν τὴν Λευκὴν Βασιλίссαν νὰ στέρξῃ ἐτησίαν πληρωμὴν λιρῶν 4,000 πρὸς τὸν ἀδελφόν της τὸν βασιλέα Ἐρρίκον παραδίδουσα αὐτῷ συγχρόνως τὰ πολύτιμα σκεύη καὶ κοσμήματα τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως τῶν Γάλλων μετὰ τῆς ὅλης πραικός, ἧτις ἤθελεν ἐπιστραφῆ αὐτῇ παρὰ τῆς Γαλλίας.

«Διὰ τοῦτου μόνον τοῦ τρόπου», συμπεραίνει, «δύνασθε νὰ συνδιαλλαγῆτε μετ' αὐτοῦ· ἐὰν δὲ καλῶς συλλογισθῆτε τὸν τε παρόντα καὶ τὸν μέλλοντα κίνδυνον, τὸν ὁποῖον διατρέχετε ἐκ τῆς δυσμενείας τοῦ βασιλέως, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι οὔτε ἡ βασίλισσα οὔτε ὑμεῖς θέλετε ἐπιμένει, ἀλλὰ διὰ παντὸς τρόπου θέλετε προσπαθῆσαι ν' ἀνακτήσῃτε τὴν εὐνοίαν τοῦ βασιλέως διὰ τε τοῦ τρόπου τούτου καὶ ἐτέρων πρακτικῶν μεθόδων, τῶν ὁποίων, κατ' ἐμὴν γνώμην, θέλετε ποιῆσαι χρῆσιν πρὸς τὸν βασιλέα, τὸν ὁποῖον δὲν δύνασθε διὰ λόγων κενῶν νὰ ἐξαπατᾶτε. Εἶπον ἤδη τὴν γνώμην μου· ἀκολουθήτατε αὐτὴν κατὰ γράμμα καὶ μὴ ἐρεῖδεσθε τόσοσιν πολλὸ ἐπὶ τοῦ πνεύματός σας, οὔτε ν' ἀκολουθῆτε τὰς συμβουλάς ἐκείνων, οἵτινες οὔτε πρὶν οὔτε νῦν ἠρεῦνησαν βαθύτερον τοὺς κινδύνους τῆς παρούσης θέσεώς σας.»

Ἡ θέσις τοῦ Σῶφρολκ ἦτον εἰς ἄκρον δυσχερῆς. Ὁ γάμος ἦτον ἔτι ἀπόκρυφος, ἀλλ' ἐκ τῆς φυσικῆς ἀλλοιώσεως τῆς καταστάσεως τῆς συζύγου του, τὸ ἀπόκρυφον ἐμελλε ν' ἀποκαλυφθῆ. Εἶχεν ὁ δοῦξ ὑποπέσει εἰς τὴν δυσμενείαν τοῦ ἡγεμόνος του, τὰ δὲ μέτρα τὰ ὑποδειχθέντα αὐτῷ ὡς τὰ μόνα δι' ὧν ἠδύνατο ν' ἀνακτήσῃ τὴν βασιλικὴν εὐνοίαν, ἠσθάνετο ἑαυτὸν ἀνίκανον νὰ τὰ φέρῃ εἰς πέρας. Εὐχαρίστως θὰ ἔδιδε τὰ κοσμήματα καὶ τὴν περιουσίαν τῆς συζύγου εἰς τὸν Ἐρρίκον, ἀλλ' αἱ διαπραγματεύσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς Γάλλους προσέκοπτον καὶ ἠδυνάτει νὰ λάβῃ τι ἐξ αὐτῶν. Ὁ ἀτυχὴς ἠγγόει διὰ ποίου μέσου ἤθελε δυνηθῆ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ διλήμματος εἰς τὸ ὁποῖον περιεπλέχθη. Ἐζήτηται ν' ἀκούσῃ ἀλόγον τινὰ παρήγορον παρὰ τοῦ Ἐρρίκου, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἐπήρει εἰσέτι ἄκραν σιγὴν. Ὅτε ὁ γάμος ἐγένετο γνωστός εἰς τὸ Συμβούλιον ἐν Ἀγγλίᾳ, οἱ ἐχθροὶ τοῦ Σῶφρολκ ἐζήτησαν ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ τολμήσαντος νὰ συζευχθῆ τὴν ἀδελφὴν τοῦ ἡγεμόνος του ἄνευ τῆς βασιλικῆς συναίνεσεως. Αἱ διαπραγματεύσεις εἶχον ἤδη σταματήσῃ, τοῦ Σῶφρολκ μὴ δυναμένου πλέον νὰ ἐξακολουθήσῃ ταύτας οὔτε μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας. Ἡ θέσις του ἦτον ἀφόρητος. Ἡ οἰκειότης αὐτοῦ πρὸς τὴν σύζυγόν του ἐνῶ ὁ γάμος του ἦτον εἰσέτι ἄγνωστος, μεγάλως ἐβλαπτε τὴν ὑπόληψιν τῆς Λευκῆς Βασιλίσσης εἰς τὰ

ὄμματα τοῦ κοινοῦ τῶν Παρισίων. Ὁ σύζυγος ἐπεθύμει διακαῶς ἵνα δεύτερος γάμος τελεσθῆ ἤδη μετὰ πάσης δημοσιότητος. «Μυλόρδε», γράφει ἰκετευτικῶς πρὸς τὸν Γούλση, «ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ βοήθησόν με νὰ τελέσω φανερὰ τοὺς γάμους μου ἀναχωρῶν ἐκ Γαλλίας, διὰ πολλοὺς λόγους περὶ τῶν ὁποίων θὰ σοὶ γράψω προσεχῶς. Συμβούλευσόν με ἐὰν πρέπη ὁ βασιλεὺς τῶν Γάλλων καὶ ἡ μήτηρ του νὰ γράψωσιν ἐκ νέου πρὸς τὸν βασιλέα διὰ τὸν φανερόν τοῦτον γάμον, ἐπειδὴ ἡ σύζυγός μου εἶναι ἔγκυος, ὃ δὲ τελεσθεὶς γάμος ὑπῆρξε μυστικός. Ἄλλ' ἦτον Τεσσαρακοστή, δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ ἐπιτραπῆ τέλεισι γάμου ἄνευ ἀδείας τοῦ Πάπα, ὅπερ ἤθελε μεγάλως ὑσαρεσθήσει πολλοὺς τῶν αὐστηρῶν Καθολικῶν τῆς Ἀγγλίας. Ἀποτυχόντες καὶ τοῦ σχεδίου τούτου, ἐζήτησαν ἤδη οἱ σύζυγοι νὰ τοῖς ἐπιτραπῆ ἡ εἰς Ἀγγλίαν ἐπάνοδος. Ἐπὶ ἓνα ὄλον μῆνα οὐδεμιᾶς προσοχῆς ἠξιώθη ἡ παράκλησις των· ἐπὶ τέλους κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1515, ἀφοῦ μὲ τοσαύτας πικρίας εἶχον ποτισθῆ κατὰ τὰς πρώτας τοῦ γάμου των ἡμέρας, ἐπετράπη αὐτοῖς ν' ἀναχωρήσωσιν.

Ἄβεθαία ἦτον ἡ ἀναμένουσα τοὺς νεονύμφους τύχη ἐν Ἀγγλίᾳ. Πῶς ὁ Ἐρρίκος ἤθελεν ὑποδεχθῆ τὴν ἀδελφὴν του; Αὕτη δὲν ἐπανήρχετο μὲ τὰς χεῖρας κενὰς· ἀλλ' εἶχεν ἰκανὸν χρυσὸν ἵνα ἐξαγοράσῃ τὴν ἀγάπην τοῦ ἀπλήστου ἀδελφοῦ τῆς; Ὅποια ἤθελεν εἶσθαι ἡ τύχη τοῦ ὑπ' αὐτῆς λατρευομένου συζύγου; Ἦθελεν ὁ βασιλεὺς ἀναμνησθῆ τὴν ἀρχαίαν φιλίαν, ἥτις τόσον στενωῶς συνέδεεν αὐτὸν μετὰ τοῦ δουκός, ἡ ἢ ἐκ τοῦ προσβληθέντος βασιλικοῦ αὐτοῦ ἀξιώματος ὀργὴ ἤθελε δεσπόσει τῆς βασιλικῆς του καρδίας; Ἦτον ἀρκούντως ἰσχυρὰ ἡ ἐπιρροὴ τοῦ Γούλση ἵνα ὑπερνικήσῃ τὴν δυσμένειαν τοῦ Συμβουλίου; Ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων συνεζήτησαν ἐλευθέρως οἱ τετραγαμίνοι σύζυγοι κατὰ τὴν ἀπὸ Μοντραίλ εἰς Καλαί πορείαν των. Ἀποβιβασθέντες ἐπὶ τῆς παραλίας κατόκησαν «ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας». Ἐνταῦθα ὁ Σῶφρολκ ἐδοκίμασε τὰ προσίμια τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὅποια ἡ τολμηρὰ διαγωγή του εἶχεν ἐξεγείρει, διότι ἐκ τινος τῶν Δημοσίων Ἐγγράφων μαθάνομεν, ὅτι ὁ δούξ τοῦ Σῶφρολκ δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, διότι ἤθελε φονευθῆ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἕνεκα τοῦ μετὰ τῆς βασιλίσσης Μαρίας γάμου του. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐξήγειρε πάντας τοὺς φόβους, τοὺς ὁποίους ἐν ἀρχῇ εἶχον αἰσθανθῆ ἀμφότεροι οἱ σύζυγοι, ἡ δὲ Λευκὴ Βασίλισσα ἐν μεγάλῳ τρόμφ καὶ βαθεῖα ταπεινότητι, κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἀποκλεισμοῦ των, ἤρξατο γράφουσα πάλιν καὶ ἐπικαλουμένη τὸ ἔλεος τοῦ βασιλέως, ὡς ἐξῆς:

Ἄκριθέ μου καί παμφίλτατε ἀδελφέ μου, ἐν ἄκρα ταπεινότητι ἐπικαλοῦμαι χάριν παρὰ σοῦ. Φίλτατε ἀδελφέ, δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι καλῶς ἐνθυμεῖσαι ὅτι χάριν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς προαγωγῆς τῶν συμφερόντων σου μὲ παρεκίνησας νὰ νυμφευθῶ τὸν ἀποθανόντα ἥδη σύζυγόν μου, τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου, τοῦ ὁποίου ὁ Θεὸς ν' ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν, ἃν καὶ ἐγνωρίζον ὅτι ἤτο πολὺ ἠλικιωμένος, ἀλλ' ὅμως χάριν τῆς προόδου τῆς εἰρημένῃς εἰρήνης καὶ τῆς προαγωγῆς τῶν συμφερόντων σου, εὐχαρίστως ἠσπάσθην τὴν ῥηθεῖσαν γνώμην σου ἐπὶ τῷ ὄρω τοῦ ν' ἀφεθῶ ἐλευθέρα, ἐν ἣ περιπτώσει ἤθελον ἐπιζήσει τοῦ εἰρημένου ἀποθανόντος βασιλέως, νὰ νυμφευθῶ κατ' ἀρέσκειαν χωρὶς ἐκ τούτου νὰ δυσαρεστηθῆτε. Ὅθεν, ἀγαθὲ ἀδελφέ, ἐπετρέψατε καὶ συνηέσατε, ὡς καλῶς γνωρίζετε. ὑποσχόμενος εἰς ἐμὲ ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδέποτε ἠθέλατε μὲ ἐνοχλήσει ἢ παρακινήσει νὰ πράξω ἄλλως ἢ κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς καρδίας μου καὶ τοῦ νοός μου, καὶ ὅτι καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἤθελον διαθέσει ἑμαυτὴν, σεῖς ἠθέλατε ἐντελῶς συναινέσει. Ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἀγαθῇ σας ἐνισχύσει καὶ πιστῇ ὑποσχέσει συνηέσα εἰς τὸν ῥηθέντα γάμον, ἄλλως οὐδέποτε ἤθελον ἐνδώσει, ὡς τότε ἐν ἐκτάσει σᾶς παρέστησα. Ἦδη ὅτε ὁ Θεὸς ἐκάλεσε τὸν ῥηθέντα μακαρίτην σύζυγόν μου εἰς τοὺς κόλπους του, ἔμεινα δ' ἐλευθέρα, φίλτατε ἀδελφέ, ἐνθυμηθεῖσα τὰς μεγάλας ἀρετὰς τὰς ὁποίας ἐξ ἀρχῆς εἶδον καὶ διέγνωσα παρὰ τῷ μυλόρῳ Σῶφφολκ, πρὸς ὃν πάντοτε συνεπάθουν, ὡς καλῶς γινώσκετε, ἀπεφάσισα ὀριστικῶς νὰ νυμφευθῶ μετ' αὐτοῦ· σᾶς διαβεβαίω δ' ὅτι ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐλήφθη ὑπ' ἐμοῦ, ἄνευ ἐνεργείας τινὸς τοῦ ῥηθέντος λόρδου Σῶφφολκ ἢ ἄλλου τινὸς προσώπου. Σᾶς λέγω δὲ εἰλικρινῶς, ὅτι οὕτω συνεδέθην μετ' αὐτοῦ, ὥστε ἐπ' οὐδεμιᾶ ἀιτία ἐπὶ τῆς γῆς θέλω ἢ θά δυνθῶ ν' ἀποχωρισθῶ ἀπ' αὐτοῦ. Ὅθεν, καλὲ μου καὶ ἀγαθώτατε ἀδελφέ, σὲ ἰκετεύω ἥδη ἵνα ἀσπασθῆς τὰ γενόμενα καὶ νὰ παράσχῃς ἐμοὶ καὶ τῷ ῥηθέντι λόρῳ Σῶφφολκ τὴν σὴν εὐμενίαν βεβαιοῦσα ὑμᾶς, ὅτι ἐπὶ τῇ διαβεβαίώσει καὶ τῇ πρὸς ὑμᾶς πίστει ὅτι πάντοτε ἐντίμως ἐτηρήσατε τὴν ὑπόσχεσίν σας, ἀνεχώρησα ἐκ τοῦ βασιλείου τῆς Γαλλίας, καὶ ἐτέθην ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν σου, ἐν ταύτῃ τῇ πόλει σου Καλαί, ἔνθα σκοπεύω νὰ διαμείνω μέχρις οὗ λάθω ἀπάντησίν σου περὶ τῆς εὐμενίας καὶ ἀγάπης σου, ὅπερ δὲν ἤθελον πράξει, ἐὰν δὲν ἐπίστευον, ὅτι ἠθέλατε τηρήσει τὸν λόγον καὶ τὴν ῥηθεῖσαν ὑπόσχεσίν σας. Ταπεινῶς ἰκετεύουσα τὴν Μεγαλειότητά σας, ἐν ὀνόματι τῆς μεγάλης καὶ τρυφερᾶς ἀγάπης ἣτις συνέδεσε καὶ θὰ συνδέῃ ἡμᾶς πρὸς ἀλλήλους πάντοτε, νὰ φανῆς εὖνους καὶ στέρεξης προθύμως τὰ γενόμενα βεβαιῶν τούτο διὰ γραμμάτων σου· μέχρις οὗ δὲ λάθω ταῦτα, θέλω διατρῖβει ἐνταῦθα, μὴ προχωροῦσα ἐνδότερον εἰς τὸ βασιλείον σου».

Συμπεραίνει δὲ θωπεύουσα τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς ὡς ἐξῆς:

«Καὶ ὅπως εὐαρεστηθῆτε προθυμότερον νὰ στέρεξητε εἰς τὴν ἐγκαρδιωτάτην ταύτην ἐπιθυμίαν μου, εὐχαρίστως καὶ ῥητῶς ὑπόσχομαι καὶ ὑποχρεοῦμαι διὰ τῆς παρουσίας νὰ σοὶ δώσω πάντα τὰ ἀντίφερνα τὰ χορηγηθέντα μοι, ἐπίσης πάντα τὰ παρὰ τοῦ ἀποθανόντος συζύγου μου δωρηθέντα μοι χρυσᾶ σκευῆ καὶ πολύτιμα κοσμήματα ὅσα ἤθελον μοὶ ἐπιστραφῆ. Πλὴν τούτου θέλω σᾶς διδῆναι ἐτησίως ἐκ τῆς προικὸς μου τοσοῦτον μέρος ὅσον ἠθέλατε εὐαρεστηθῆν νὰ ζητή-

σετε. Καὶ ἐξ ὄλων τῶν ἀκινήτων, γνωρίζουσα τὴν ὑμετέραν εὐμένειαν, ὑπόσχομαι νὰ μεταβιβάσω ὑμῖν ἰκανά».

Ἐν ὄλῃ τῇ ἱστορίᾳ δυσκόλως ἤθελέ τις εὔρει ἐπιστολὴν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ ἀγάπη ἀδελφῆς, οἱ ἀναιδεῖς ἀπλήστου ἀδελφοῦ ὑπολογισμοὶ καὶ ἡ ἀγνὴ λατρεία πρὸς σύζυγον, τοσοῦτον ἐξαισιῶς εἰκονίζονται.

Δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἀποστολῆς τῆς ἱκετηρίου ταύτης ἐπιστολῆς, ὁ Σῶφρολκ, ἐνῶ εἰσέτι διέτριβεν ἐν Μοντραίλ, εἶχε γράψει πρὸς τὸν βασιλέα ἐξαιτούμενος τὸ ἔλεός του καὶ νὰ μὴ ἀφήσῃ αὐτὸν νὰ ἐμπέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, ἀρχόμενος ὡς ἐξῆς:

«Χαριτόβρυτε Ἡγεμὼν καὶ Κύριε, πληροφοροῦμαι παρὰ διαφόρων ὅτι ὀλόκληρον τὸ Συμβούλιόν σας, ἐξαιρουμένου τοῦ λόρδου Ἰόρκ, μετ' ἄλλων πολλῶν ἀπεφάσισαν νὰ πείσωσι τὴν Ἰμετέραν Μεγαλειότητα ἵνα μὲ θανατώσῃ ἢ μὲ καθιέρξῃ ὅπως οὕτω καταστραφῶ. Φεῦ, Κύριε! Δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι ἡ ψυχὴ μου ὑπῆρξε σκληρά, ἀφοῦ ἐγὼ οὐδέποτε εἶδον ἄνθρωπον ἐν ἀμυχανίᾳ καὶ δὲν ἔσπευσα προθύμως νὰ βοηθήσω αὐτὸν πάσῃ δυνάμει, τοῦτο δὲ ἡ Ἰμετέρα Μεγαλειότης καλῶς γινώσκει. Ἦδη δ' ὅτε ἐγὼ εὐρίσκομαι ἐν ταύτῃ τῇ ἀμυχανίᾳ καὶ θλίψει, πρόθυμοι φαίνονται πάντες νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν καταστροφὴν μου. Οἰαδῆποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ ἰδική μου μοῖρα εἰς τὴν ὁποίαν θέλω ὑποταγῆ, εὐχομαι ὁ Θεὸς νὰ συγχωρήσῃ αὐτούς. Διότι, Κύριε, Σεῖς εἴσθε ὁ ἡγεμὼν, ὁ κυρίαρχος καὶ κύριός μου, ὁ ἐκ τοῦ μηδενὸς ἀναδείξας με· ἐγὼ δ' εἶμι ὁ ὑπῆκοος καὶ θεράπων σου, ὁ προσβαλὼν τὴν Μεγαλειότητά σου διὰ τῆς παραβάσεως τῆς πρὸς ὑμᾶς ὑποσχέσεως ὡς πρὸς τὴν βασίλισσαν, τὴν ἀδελφὴν σας, ὅθεν παραδίδω ἑμαυτὸν μετὰ τεταπεινωμένης καρδίας εἰς τὰς ὑμετέρας χεῖρας ὅπως διαθέσῃ τὸ ἐμὸν σῶμα κατ' ἀρέσκειαν, μὴ φοβούμενος τὴν κακίαν ἐκείνων, διότι γνωρίζω ὅτι ὑμεῖς εἴσθε τοιαύτης φύσεως, ὥστε δὲν ἤθελατε ἐπιτρέψει εἰς αὐτούς νὰ μὲ καταστρέψωσιν ἕνεκα τῆς μογηρίας των. Ἄλλ' οἰανδῆποτε τιμωρίαν καὶ ἂν μοι ἐπιβάλητε, θέλω εὐχαριστήσῃ τὸν Θεὸν καὶ ὑμᾶς ἐπὶ ταύτῃ, νομίζω δ' ὅτι εἶμαι ἄξιος τιμωρίας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἰμετέρας Μεγαλειότητος, ὡς γινώσκει ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος εὐχομαι νὰ δωρήσῃ ὑμῖν μακρὸν βίον καὶ πληρώσῃ πάσας τῆς καρδίας σου τὰς ἐπιθυμίας, εἰς ἐμὲ δὲ τὸν τεθλιμμένον ἄθλιον, τὴν σὴν εὐπρόσδεκτον εὐνοίαν, ἐκ τῆς στερήσεως τῆς ὁποίας τόσας ὑφίσταμαι πικρίας».

Αἱ ἐπικλήσεις αὗται δὲν ἐγένοντο ἐπὶ ματαίῳ. Εἰς τοὺς ἀνησυχοῦντας συζύγους ἐγνώσθη ὅτι οὐδὲν πλέον ἔχουν νὰ φοβηθοῦν, λαβόντες δὲ τὴν χαροποιᾶν εἶδῃσιν ἀμέσως ἀνεχώρησαν κατευθυνόμενοι εἰς Ἀγγλίαν.

Τὰ λοιπὰ ἐν συντόμῳ ἔχουσιν ὡς ἐξῆς. Ἡ βασίλισσα καὶ ὁ δούξ ἐνυμφεῦθησαν ἐν Γρῆνιτζ δημοσίᾳ μετὰ ζωηρῶν ἐκδηλώσεων χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως. Ἡ ἱστορία τοῦ μυστικοῦ αὐτῶν γάμου ἐν Γαλλίᾳ οὐδέποτε ἀπεκαλύφθη εἰς σύμπαν τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος, ἀλλὰ μόνον εἰς ὀλίγα μέλη τοῦ Συμβουλίου, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀκούσει περὶ τοῦ γάμου ἐνῶ ὁ Οὐέλλιαμ. Σὺδνεὺ ἀπεστάλη εἰς Παρισίους ἵνα ζητήσῃ παρὰ τοῦ Φραγ-

κίσκου, ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας «διὰ τὴν τιμὴν τῆς βασιλείσεως τῆς Γαλλίας, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης δυσφημῆσεως» νὰ τηρήσῃ ὡς πρὸς τὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις Κλουνὺ τελεσθέντα γάμον «ἐχεμύθειαν, χωρὶς ν' ἀνακοινώσῃ τὰ κατ' αὐτὸν εἰς οὐδένα, ὡς ἤθελε πράξει καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς». Ἄλλ' ὅμως ὁ Σῶφφολκ πολὺ ἀκριβῶς ἐπλήρωσε διὰ τὴν τιμὴν ἣν ἔσχε γενόμενος γαμβρὸς ἡγεμόνος. Μεταξὺ τοῦ Ἐρρίκου ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς Μαρίας καὶ τοῦ Σῶφφολκ ἀφ' ἑτέρου, ὑπεγράφη συμβόλαιον, δι' οὗ συνεφωνήθη ἵνα ἡ Μαρία πληρώσῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς τὸ ποσὸν λιρῶν 24.000 ἐκ τῶν ἀπὸ τῆς Γαλλίας προσόδων της ὡς καὶ τὴν προῖκα ἐκ 200.000 μαρκῶν τὰς ὁποίας ὁ Φραγκῖσκος ὑπεσχέθη νὰ τῇ ἐπιστρέψῃ· ἐπίσης πάντα τὰ πολύτιμα σκεύη καὶ κοσμήματα, τὰ ὁποῖα εἶχε λάβει κατὰ τὸν πρῶτον γάμον της, ὡς καὶ πάντας ἐκείνους τοὺς πολυτίμους λίθους, τοὺς ὁποίους ὁ Λουδοβίκος «κατὰ διαφόρους ἐποχάς, διὰ τοὺς ἀσπασμοὺς καὶ τὰς εὐχαριστίας της» τῇ εἶχε δωρήσει. Διὰ τούτου τοῦ γενναίου καὶ ἀδελφικοῦ συμβιβασμοῦ ὁ Ἐρρίκος οὐ μόνον ἀπέφυγε τοῦ νὰ δώσῃ αὐτῇ ἐπιχορήγησιν κατὰ τὸν γάμον της, ἀλλὰ καὶ ἔλαβεν ἱκανὸν πρὸς ἐπαύξησιν τῶν βασιλικῶν του προσόδων. Δικαίως ὅθεν ὁ ἀρχαῖος χρονογράφος Χὼλλ γράφει τὰ ἑξῆς·

«Κατὰ τοῦ γάμου τούτου πολλοὶ ἠγανάκτουν καὶ ἔλεγον, ὅτι μεγάλη προσεγένετο τῷ βασιλείῳ ζημία μὴ νυμφευθείσης αὐτῆς μετὰ τοῦ πρίγκηπος τῆς Καστίλλης· ἀλλ' οἱ νουνεχέστεροι ἠὲ χαριστοῦντο σκεπτόμενοι, ὅτι ἐὰν ἤθελεν αὐτὴς νυμφευθῆ ἐκτὸς τοῦ βασιλείου, ἤθελε λάβει μεθ' ἑαυτῆς πολὺν πλοῦτον, ἐνῶ ἤδη εἰσήγοντο κατ' ἔτος ἐν τῷ βασιλείῳ 9,000 ἢ 10,000 μάρκαι.»

Ὡστε «οἱ νουνεχέστεροι» εὐλόγως ἦσαν εὐχαριστημένοι.

Ἄλλ' ἡ ἀφήγησις τοῦ ἔρωτος τούτου δὲν περαιοῦται μὲ τὸν γάμον τοῦ ἥρωος καὶ τῆς ἡρώϊνης τοῦ διηγήματος τούτου. Μετ' αὐτὸν ἀπεκαλύφθησαν ἕτερα γεγονότα δραματικώτατα. Φαίνεται, ὅτι ὁ δοῦξ Σῶφφολκ, ὅταν ὤμοσε πίστιν πρὸς τὴν ὠραίαν Μαρίαν ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Κλουνὺ, ἦτον ἤδη ἔγγαμος.

Πλὴν μετὰ τὸν γάμον των ὁ Σῶφφολκ καὶ ἡ Μαρία δὲν ἀκούονται συχνά. Ἐνίοτε παρευρίσκοντο ἐν συμποσίοις τῆς Αὐλῆς ἢ ἄλλαις ἐορταῖς, ἀλλὰ τὸν χρόνον των κατέτριβον κυρίως ἐν εὐτυχῇ μονῆρει βίῳ ἐν τῇ ἐξοχικῇ αὐτῶν ἐπαύλει ἐν Σῶφφολκ, μετὰ συμβίωσιν δὲ δεκαοκτῶ σχεδὸν ἐτῶν, ἡ Μαρία, ἡ Λευκὴ Βασίλισσα, μετὰ βραχεῖαν νόσον, ἐτελεύτησε τὸν βίον καὶ ἐτάφη μετὰ πάσης πομπῆς ἐν τῷ ναῷ τῆς μονῆς τοῦ Σαιντ Ἐδμονδούρου.

Μίαν μόνην πτυχήν ἀνηγείραμεν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς ἀλουργίδος τῆς Λευκῆς Βασιλίσσης ! Μίαν μόνην πτυχήν ! καὶ ἀνέγνωσαν πάντες, καὶ ἀνεγνώσατε πᾶσαι, ὅποια ὀδύνη, ὅποια πικρία στέφει τὰ ἀνθηρὰ χεῖλη τῆς ἀβρᾶς κόρης, καὶ ὅποιος καρκίνος βιβρώσκει τὴν γυναῖκα τὴν φέρουσαν διάδημα ἀδαμάντινον καὶ πορφύραν . . . ψευδῆ.

Φέρει ἡ Ἥγεμονίς τὴν ἐσθῆτα λευκὴν, καὶ λέγεται Βασίλισσα Λευκῆ. Ἄλλὰ τὸ στήθος καὶ τὰ σπλάγχνα τῆς ὄλα μαύρη καλύπτει ἀράχνη. Καὶ ἐὰν εἰς τὰ φυλλοκάρδια τῆς — τῆς Βασιλίσσης τῆς Λευκῆς — δὲν ὑπῆρχε σταγὼν θεία ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τῶν Οὐρανῶν φωτός, ἡ γῆ θὰ ἦτο κόλασις παντοτεινῆ, μαρτύριον ἀτελεύτητον.

Ἄλλ' ἡ Βασίλισσα ἡ Λευκὴ εἶχεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς αἷμα Ἀγγλοσαξωνικόν, καὶ ἀπεδέχθη μὲν ὡς σύνευνον τὸν γηραιὸν τῆς Γαλλίας μονάρχην χάριν τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος αὐτῆς, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἀπαράβατον ὄρον ὅπως μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ λάβῃ παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς τὸν ἐκλεκτὸν τῆς καρδίας αὐτῆς. Καὶ ἀπέβριψεν ἑτέρους ἡγεμόνας κραταιούς, καὶ ἐνέδωκεν εἰς τὴν ἀπληστίαν τοῦ Βρεττανοῦ ἄνακτος καὶ ἀδελφοῦ αὐτῆς, καὶ ἐδώρησεν αὐτῷ προθύμως καὶ φερνὴν καὶ ἀντίφερνα, καὶ ἀδάμαντας καὶ μαργαρίτας, καὶ πάσας τὰς ματαίας παρήτησε τιμὰς, καὶ τὴν γήνην, τὴν φαρτὴν δόξαν, ὅπως συζήσῃ ὡς ὁμότιμος παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἀγαπημένου τῆς Σῶφοδος.

* * *

Τέσσαρες παρήλθον αἰῶνες μακροὶ ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Λευκῆς Βασιλίσσης καὶ ἡ γυνὴ ἐξακολουθεῖ ἔτι καὶ νῦν μάρτυς καὶ θῦμα, οὐχὶ πλέον ἐν ταῖς ζωνταναῖς ἀγγλοσαξωνικαῖς χώραις, ἀλλ' ἐν ἄλλαις τοῦ κόσμου χώραις, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμετέρᾳ. Οὐχὶ ἡ κόρη, ἀλλ' οἱ περὶ αὐτὴν, οἱ λεγόμενοι γεννητόρες, οἱ λεγόμενοι προστάται τῆς ἀτυχοῦς ἀπειλοῦν, ἐκδιάζουν τὴν κόρην ἵνα λάβῃ οὐχὶ ἐκεῖνον ὃν ἡ καρδία αὐτῆς ζητεῖ, ἀλλ' ἐκεῖνον ὃν οἱ περὶ αὐτὴν ἄρπαγες τῆς ἀληθοῦς αὐτῆς χαρᾶς καὶ εὐτυχίας ζητοῦσι νὰ τῇ προμηθεύσωσι.

Ἐὰν ἦτο δυνατόν Τειρεσίας ἡ Κάλχας νὰ ἔξειπλώσῃ τὰς πτυχὰς πάσας τῶν καρδιῶν ὄλων τῶν ἀναγνωστῶν τῆς φιλάτης «Ποικίλης Στοᾶς», ὅποιον μαρτύριον ἄγνωστον, ὅποιον ταρτάρειον ἔρεθος ἤθελεν ἀποκαλυφθῆ προ τῶν ὀμμάτων τοῦ κόσμου ! Ἐκείνη ἦν ὁ κόσμος ὁ μωρὸς ὀλβίαν καλεῖ, ἠθέλομεν τὴν ἴδει νὰ χύνη κρυφὰ κρυφὰ, καὶ σταλαγματιὰ σταλαγματιὰ δάκρυ φαρμακερὸν, ἐνῶ συγχρόνως τὸ χεῖλός τῆς θὰ προσεμειδία πρὸς πάντας μὲ ἄβρητον, ἀλλὰ ψεύτικη γλυκάδα.

Ἡ κόρη, ἐξαναγκαζομένη οὕτω νὰ γείνη σύνευος χρυσομάλλου ἀνδραπόδου, ἢ κιβδηλοῦ νεανίσκου φέροντος ὄνομα προπατορικόν, ὡς προπατορικὴν κατάραν καὶ λίθον βαρὺν περὶ τὸν τράχηλον αὐτῆς, κάμπτει ἢ ἀτυχῆς τὴν νεαρὰν αὐτῆς κεφαλὴν ὑπὸ κλοιὸν χαλυβδίνον, καὶ ἡ κόρη, γενομένη γυνή, ἐθίζεται μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον εἰς τὸν ψευδῆ βίον ὡς καὶ εἰς τὸν ψευδῆ τοῦ βίου αὐτῆς σύντροφον, μικρὸν δὲ καὶ κατ' ὀλίγον μεταλλάσσει ἐξεις, ἰδέας, σχέδια, σκοπούς, αἰσθήματα, καὶ καθίσταται ἄγνωστος ἄγνωστος! ποία; Ἡ γυνή, τὸ οὐράνιον ἀληθῶς σκεῦος, ἡ γυνὴ ἢ ἀναγνωρίσασα πρώτη καὶ λατρεύσασα τὸν γλυκὺν Ἰησοῦν, ἡ γυνὴ ἢ ἐνισχύσασα εἰς τὸ μαρτύριον τοὺς μάρτυρας τοῦ κόσμου πρὸς δόξαν αἰδίου. Οὕτω διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀληθῶν ἀνδρῶν μωραίνεται μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον καὶ τὸ ἄλλας τοῦ κόσμου, αὐτὴ ἡ γυνή.

Πᾶς τις ἐνθυμεῖται ὅτι τὰς ἱεράς τῶν κόλπων ἡμῶν ἀκτὰς μὲ ἀλύσεις σιδηρᾶς περιέφραττον, οὐχὶ πρὸ χρόνου μακροῦ, τὰ ἀποκλείοντα ἡμᾶς ξένα χαλυβδῖνα σκάφη. Οὐχὶ πῦρ ἀλλ' οὔτε τέφραν ψυχρὰν καὶ σποδὸν ἡμεῖς οἱ ἀνάισθητοι ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἡμῶν ἐβρίψαμεν καὶ τὸ ἔρημον γύναιον βλέπει καὶ αὐτὸ μετὰ χαρᾶς ὅτι ἀπέρχονται οἱ ἐχθροί, καὶ τρέχει καὶ αὐτὸ κ' ἐξαπλοῦται μὲ γοργὸν τὸ βῆμα ἐν ῥύμαις καὶ πλατειαῖς καὶ ἀγυιαῖς, ἵνα μάθῃ καὶ ἴδῃ ἐὰν ἔφθασαν τὰ τρίχαπτα Velenciens καὶ ἐὰν ἔφθασαν τὰ νέα τῶν πτηνῶν πτερὰ ἀπὸ τῶν Τροπικῶν ἵνα στολίσῃ καὶ αὐτὴ τὴν μωρὰν αὐτῆς κεφαλὴν. Οὕτως ἡ Ἑλληνὶς γυνή, τὸν βίον μεταλλάξασα, δὲν σφίζει πλέον τὸν ἄνδρα τὸν κοῦφον, τὸν ἄνδρα τὸν ὑπερφίαλον, αὐτὴ δὲ ὡς μικρὰ χρυσαλλὶς καίει καὶ αὐτὴ τὰ πτερὰ τῆς καὶ καταστρέφει τῆς ψυχῆς αὐτῆς τὸ θεῖον κάλλος.

Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν ἐζήσαμεν πρὸ πέντε αἰῶνων, ὅτε ἔζη ἡ Βασιλίσα ἡ Λευκὴ τῶν Τυδώρων, οὔτε ἐγεννήθημεν ὑπὸ φεουδάρχας Σῶφολλκ καὶ οὐρανὸν σκοτεινόν, ἀραχνιασμένον. Ἡμεῖς εἴμεθα οἱ κληρονόμοι οἱ ἀληθεῖς τοῦ Ἑλληνικοῦ φωτός τοῦ καταυγάζοντος πᾶσαν καρδίαν, πᾶσαν ψυχὴν Ἑλληνικὴν. Ἄλλὰ φεῦ! ἠθελήσαμεν νὰ γίνωμεν ξένοι, νὰ χορεύωμεν ἐντὸς τῆς σκοτεινῆς τῶν Φράγκων καταχιγᾶς, ἐκδύοντες καὶ ἀποβάλλοντες καὶ αὐτὸ τὸ φτωχικὸ πετσί μας, τὸ ἔρημο πετσί μας—περὶ τοῦ ὁποίου συχνὰ πυκνὰ ἀκούομεν ὅτι ζῆ καὶ θὰ ζήσει εἰς αἰῶνας αἰῶνων.—Ἠθελήσαμεν νὰ ἐμπαίξωμεν καὶ σεμνάς μητέρας καὶ τετιμημένους ἥρωας, ἵν' ἀποδείξωμεν εἰς τοὺς Φράγκους πάντας ὅτι πάτριον ἔθος οὐδὲν ἀπέμεινεν ἐν ἡμῖν, οὔτε ἄσμα Ἑλληνικόν, οὔτε μέλος θεόπνευστον τῶν πατέρων τῶν θεοφόρων. Καὶ τόσον, φίλτατοι ἀνα-

γνωσται, ἐγίναμεν ἀγνωρίστοι, ὥστε ἐάν ποτε γλυστρήσας πλανηθῆ ἐν τῷ Ἀθηναϊκῷ θεάτρῳ τῶν Ὀφφεμπάχων πτωχὸς ἐπαρχιώτης, φέρων ἐπὶ τῶν νώτων σαγιάκι λευκὸν καὶ τὴν ὑμνηθεῖσαν, τὴν τετιμημένην καὶ δεδοξασμένην ἰσὺν χάρι τῆς Γραβιάς φουστανέλλα, πᾶσαι τῶν δεσποινίδων μας αἰ διόπτραι μετὰ θάμβους καὶ ἐκπλήξεως στρέφονται πρὸς τὸν Ἑλληνοφρονοῦντα αὐτὸν Ζουλοῦ.

Ἄλλὰ κάτω πλέον τὸ ψευδὲς προσωπεῖον, ἔρημος κόρη. Πέταξε, ἐάν σοι ἔμεινε σταγὼν ζωῆς μία καὶ μόνη, καὶ ποδοκύλισε μὲ ἀνδρικὸν πόδα τὴν ψευδῆ εὐτυχίαν, τὴν αἱματοθαμμένην ἀλουργίδα σου. Πέταξε, ἔρημος κόρη, τὴν ψευδῆ σου πορφύραν καὶ τρέξε, τρέξε καὶ σὺ ὅπου ἔτρεχεν ἡ ἀληθὴς τῶν Φαιάκων κόρη, ἡ βασιλοπούλα Ναυσικάα, τὸ χαριτωμένον ἔργος φοινικὸς ἑποῦ ὑψοῦται ἵστα οὐράνια ἵσαν κλωνάρι χαρούμενο. Τρέξε, τρέξε καὶ σὺ, ἔρημος κόρη, ἐκεῖ ὅπου ἵσα νερά κρουσταλλένια καθαρίζει ἡ γλυκεῖα τῶν Φαιάκων βασιλοπούλα τῶν κασιγνήτων τοὺς χιτῶνας καὶ γελᾷ καὶ χαίρει καὶ σκιρτᾷ ἵσαν χαριτωμένη δορκὰς ἐπὶ τῆς ἀνοσοτολίστου τῶν λειμώνων χλόης.

Κάτω, κάτω τὸ προσωπεῖον, ἔρημος γυνή, πέταξε φτωχὴ μου κόρη, τὴν ψευδῆ εὐτυχίαν, τὸν νυμφίον, τὸν θέλοντα νὰ σὲ σαγηνεύσῃ μὲ ψεύτικο ὄνομα καὶ θησαυροὺς πλέον ψεύτικους. Ποδοκύλισε τὸ κύμβαλον τὸ ἀλλαλάζον, ἐάν θέλῃς νὰ πρυτανεύῃ ἐν τῷ οἴκῳ ἡ ἀγάπη ἡ ἀνυπόκριτος, ἡ χαρὰ παρὰ τὴν ταπεινὴν σου ἐστίν, ἐάν θέλῃς νὰ γείνης ὅποια ἐγένοντο αἰ ἀληθεῖς τῶν πατέρων ἡμῶν σύντροφοι, αἰ ἱεραὶ τῶν ἀετῶν ἐκείνων φωλαί.

1894

ΦΙΛΟΠΟΙΜΗΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ

 ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΟΥ ΦΙΛΙ

Ὅταν Σὲ πρωταγάπησα εἶχα μεγάλη ἔννοια,
 ποῦ μ' ἐτυράνναγε πολὺ,
 Ν' ἀφήσω μὲς στὰ χεῖλῃ Σου κ' ἐγὼ τὰ κοραλλένια
 ἐρωτικώτατο φιλί . . .

Μὰ ὅταν Σὲ πρωτοφίλησα, μιά νύχτα στὸ σκοτάδι,
 ὠραιότατῃ φίλῃ Μου,
 Ἄπ' τὸ πολὺ φκιασίδι Σου κι' ἀπὸ τὸ κοκκινάδι
 ἐπρίστηκαν τὰ χεῖλῃ Μου.

. . . .